

2015-03-24

Tid 2015-04-21, Kl 19:00
17:30 – 18:00 Förmöten för nämnden
18:00 – 18:30 Presentation av skolan
18:30 – 19:00 Fika och frågestund för allmänheten

Plats Fittjaskolan, ingång via huvudentrén som vetter mot T-banan, Stökhagsvägen 1,
Norsborg

Ärenden

Justering

- 1 Uppföljning av aktivitetsansvaret (muntligt)
- 2 Riktlinjer för interkommunal ersättning vid gymnasiestudier utomlands
(UF/2015:84)
- 3 Yttrande över remiss – Flerårsplan 2016-2019
(UF/2015:85)
- 4 Månadsrapport mars
(UF/2015:11)
- 5 Yttrande till Skolinspektionen – ThorenGruppen AB
(UF/2015:63)
- 6 Yttrande till Skolinspektionen – Kunskapsskolan i Sverige AB
(UF/2015:64)
- 7 Yttrande till Skolinspektionen – Johai AB
(UF/2015:65)
- 8 Andelen behöriga lärare i Botkyrka (muntligt)

2015-03-24

- 9 Yttrande över remiss – Reviderade riktlinjer för dialogforums verksamhet
(UF/2015:80)
- 10 Förvaltningschefen informerar
- 11 Redovisning av delegationsbeslut
(UF/2015:16)
- 12 Anmälningssärenden
(UF/2015:15)

2015-04-21

2**Riktlinjer för interkommunal ersättning vid gymnasiestudier utomlands (UF/2015:84)****Förslag till beslut**

Utbildningsnämnden beslutar att fastställa riktlinjer för interkommunal ersättning vid gymnasiestudier utomlands.

Sammanfattning

Regelverket för interkommunal ersättning för gymnasiestudier utomlands behöver revideras (UA/2010:18) då ändringar skett i skollag och förordning. Elever folkbokförda i Botkyrka har möjlighet att gå i svensk skola i utlandet under ett år. Ersättningen till mottagande skola utgår enligt samma grunder som den interkommunala ersättningen för motsvarande utbildning i Sverige och varierar beroende på program. Botkyrka har anslutit sig till överenskommelse om ersättningsbelopp med kommunerna i Stockholms län och avser följa denna prislista som justeras varje år.

2015-03-23

UF/2015:84

Referens

Eva Franzén

Mottagare

Utbildningsnämnden

Riktlinjer för interkommunal ersättning vid gymnasiestudier utomlands (UF/2015:84)

Förslag till beslut

Utbildningsnämnden beslutar att fastställa riktlinjer för interkommunal ersättning vid gymnasiestudier utomlands.

Sammanfattning

Regelverket för interkommunal ersättning för gymnasiestudier utomlands behöver revideras (UA/2010:18) då ändringar skett i skollag och förordning.

Elever folkbokförda i Botkyrka har möjlighet att gå i svensk skola i utlandet under ett år. Ersättningen till mottagande skola utgår enligt samma grunder som den interkommunala ersättningen för motsvarande utbildning i Sverige och varierar beroende på program. Botkyrka har anslutit sig till överenskommelse om ersättningsbelopp med kommunerna i Stockholms län och avser följa denna prislista som justeras varje år.

Ärendet

Regelverket för interkommunal ersättning för gymnasiestudier utomlands behöver revideras (UA/2010:18) då ändringar skett i skollag och förordning.

Elever folkbokförda i Botkyrka som studerar vid kommunal eller fristående gymnasieskola belägen i Sverige har möjlighet att gå i svensk skola i utlandet under ett år. Studierna omfattar ett läsår i årskurs 2 eller 3.

Sveriges regering beslutar om svenska utlandsskolor. Skolan ska vara likvärdig och jämförbar med skolan i Sverige, följa svensk skollag, gymnasieförordning läroplan och kursplaner. Svenska skolan finns i London, Paris, Bryssel, Fungirola, Nairobi och Madrid.

För läsåret 2015/16 har hittills två förfrågningar om ersättning för utbildning i svenska skolan utomlands inkommit och i snitt brukar 2-3 elever ansöka om detta utbildningsalternativ.

Elev och minst en av elevens vårdnadshavare/föräldrar ska vara folkbokförda i Botkyrka. Ersättning erbjuds inte för elever som flyttar med sin familj eller någon förälder eller annan närstående till berörd ort.

Elev, föräldrar och rektor för skolan i Sverige bör tillsammans föra en dialog om elevens möjligheter att klara både undervisning i önskad utlandsskola, byte av miljö och att skola instämmer i bedömningen att eleven har förutsättningar att klara sina studier i årskurs 3 vid återkomsten efter studierna utomlands samt skolan i Sverige beviljar eleven studieuppehåll.

Elev och vårdnadshavare tar själva kontakt med den svenska utlandsskolan för att få upplysningar om möjligheten att få en utbildningsplats, ansökan till skolan, boende, elevavgifter, mat etc.

Studierna avser utbildningar på något av programmen Samhällsvetenskapsprogrammet, Naturvetenskapsprogrammet, Ekonomiprogrammet eller Humanistiska programmet.

Ersättningen till mottagande skola utgår enligt samma grunder som den interkommunala ersättningen för motsvarande utbildning i Sverige och varierar beroende på program. Botkyrka har anslutit sig till överenskommelse om ersättningsbelopp med kommunerna i Stockholms län och avser följa denna prislista som justeras varje år.

Ersättningsbelopp enligt KSL:s prislista är för år 2015:

Program:	Kostnad per läsår
Samhällsvetenskapsprogrammet	72.414 kr/år
Naturvetenskapsprogrammet	80.215 kr/år
Ekonomiprogrammet	72.587 kr/år
Humanistiska programmet	72.880 kr/år

Inackorderingstillägg och resor

Kommunen har ansvar för inackorderingstillägg för elever som studerar vid kommunala gymnasieskolor. För elever som studerar på fristående gymnasieskolor söks inackorderingstillägg via CSN. Tidigare har inackorderingstillägg betalats om elev sökt, och fått rätt till bidrag enligt tidigare gällande skollag. Skollagen ändrades år 2010 och då ändrades rätten till att inackorderingstillägg inte betalas då en elev är andrahandsmottagen det vill säga att utbildningen finns i hemkommunen eller erbjuds via samverkansavtal.

De svenska utlandsskolorna bedrivs som fristående skolor varför eleverna ska vända sig till CSN.

Ingen rätt till bidrag för resor finns enligt lag.

Förslag till riktlinjer för interkommunal ersättning vid gymnasiestudier utomlands

Ersättning för studier på svenska utlandsgymnasier gäller endast för Svenska skolan i London, Paris, Bryssel, Fuengirola, Nairobi och Madrid under följande förutsättningar:

- Eleverna är mellan 16 och 20 år och folkbokförda i Botkyrka, även vårdnadshavare/förälder måste vara folkbokförda i Botkyrka. Eleven ska vara folkbokförd i Botkyrka hela studietiden utomlands. Om någon av elevens vårdnadshavare/förälder flyttar till studieorten efter att utbildningen har påbörjats upphävs rätten till ersättning och utbetald ersättning kommer att återkrävas.
- Elevens hemskola ska godkänna elevens utlandsstudier.
- Studierna utomlands får bedrivs i årskurs 2 eller 3, elevens första studieår ska bedrivs i Sverige.
- Gymnasiestudierna ska slutföras inom 3 år.
- Elev och föräldrar få själva kontakta den svenska skolans utlandsgymnasium. Det är skolorna som avgör vilka elever de tar emot.
- Ansökan om ersättning lämnas till utbildningsförvaltningen i Botkyrka kommun efter att utlandsgymnasiet och hemskolan har godkänt eleven senast vårterminen innan skolstart.
- Beslut om ersättning fattas av utbildningsnämnden i Botkyrka kommun.

- Ersättning betalas efter beslut enligt KSL:s prislista till den svenska skolan.
- Ersättningen betalas för max ett års studier utomlands.
- Övriga kostnader utöver den interkommunala ersättningen betalas inte.

Jan Strandbacke
Tf Förvaltningschef

Anna Widing Niemelä
Verksamhetschef gymnasieskolan

2015-04-21

3

Yttrande över remiss - Flerårsplan 2016-2019 (UF/2015:85)

Förslag till beslut

- Utbildningsnämnden beslutar att överlämna förvaltningens tjänsteskrivelse daterad den 13 april 2015 som sitt svar på remissen ”Flerårsplan 2016-2019”.
- Utbildningsnämnden förordar alternativ D, i tjänsteskrivelsen avseende investeringar.

Sammanfattning

Kommunledningsförvaltningen har lagt fram förslag till flerårsplan för 2016-2019, vilken bl a omfattar en ny resursfördelningsmodell. Samtliga nämnder har fått remissen för yttrande.

Enligt den nya resursfördelningsmodellen kommer utbildningsnämndens budget för år 2016 att uppgå till 2 308,2 mkr, vilket motsvarar en ökning med 84,7 mkr jämfört med 2015 års budget. Volymförändringar inom utbildningsnämndens verksamheter beräknas till 47,8 mkr, pris- och löneuppräknings till 59,4 mkr och ett effektiviseringskrav på -22,5 mkr.

Effektiviseringskravet i kombination med utebliven ersättning för kvalitets- och ambitionshöjningar bedöms få allvarliga och långtgående konsekvenser för Botkyrkas barn och ungdomar.

2015-04-13

Dnr UF/2015:85

Referens
Dejan Smiljanic

Mottagare
Utbildningsnämnden

Yttrande över remiss - Flerårsplan 2016-2019 (UF/2015:85)

Förslag till beslut

- Utbildningsnämnden beslutar att överlämna förvaltningens tjänsteskrivelse daterad den 13 april 2015 som sitt svar på remissen ”Flerårsplan 2016-2019”.
- Utbildningsnämnden förordar alternativ D, i tjänsteskrivelsen avseende investeringar.

Sammanfattning

Kommunledningsförvaltningen har lagt fram förslag till flerårsplan för 2016-2019, vilken bl a omfattar en ny resursfördelningsmodell. Samtliga nämnder har fått remissen för yttrande.

Enligt den nya resursfördelningsmodellen kommer utbildningsnämndens budget för år 2016 att uppgå till 2 308,2 mkr, vilket motsvarar en ökning med 84,7 mkr jämfört med 2015 års budget. Volymförändringar inom utbildningsnämndens verksamheter beräknas till 47,8 mkr, pris- och löneuppräkning till 59,4 mkr och ett effektiviseringskrav på -22,5 mkr.

Effektiviseringskravet i kombination med utebliven ersättning för kvalitets- och ambitionshöjningar bedöms få allvarliga och långtgående konsekvenser för Botkyrkas barn och ungdomar.

Ärendet

1. Innehållet i remissförslaget

Kommunledningsförvaltningen har lagt fram förslag till flerårsplan för 2016-2019. Samtliga nämnder har fått remissen för yttrande. Förslaget bygger på kommunens omvärldsanalys, ekonomiska förutsättningar samt på de framåtsikter för åren 2016-2019 som respektive nämnd beslutat om i februari 2015.

Remissen omfattar:

1. Resursfördelningsmodell mellan kommunfullmäktige och utbildningsnämnd
2. Driftbudget för år 2016
3. Investeringar för perioden 2016-2019.

2015-04-13

Dnr UF/2015:85

Kommunens resultat för 2014 uppgick till 38 mkr, vilket är sämre jämfört med resultatet på 194 mkr år 2013. En av orsakerna till detta är återbetalningar av engångskaraktär från AFA försäkring som gjordes 2013. Nämndernas överskott minskade dessutom med 30 mkr mellan 2013 och 2014 och förändringar i kommunala utjämningsystemet minskade med 22,5 mkr. Statsbidragen har inte höjts i samma takt som priser och löner och compensationen till följd av snabb befolkningsökning har bromsat in.

Vidare framgår av remissförslaget att Botkyrka står inför ett stort upprustningsbehov avseende kommunens fastighetsbestånd. Det innebär ökat behov av extern finansiering, vilket i sin tur ökar kommunens kapitalkostnader. Vid årsskiftet uppgick Botkyrkas upplåning till 140 mkr.

Under 2014 ökade antalet invånare i Botkyrka med 1 321 personer eller 1,5 procent vilket ungefär motsvarar ökningen under 2013. Under 2015 beräknas befolkningen öka med 1 600 personer.

För 2016 finns ett förslag till en ny resursfördelningsmodell mellan kommunfullmäktige och nämnderna. Enligt den nya modellen kommer utbildningsnämndens budget för år 2016 att uppgå till 2 308,2 mkr, vilket motsvarar en ökning med 84,7 mkr jämfört med 2015 års budget. Volymförändringar inom utbildningsnämndens verksamheter beräknas till 47,8 mkr, pris- och löneuppräknings till 59,4 mkr och ett effektiviseringskrav på -22,5 mkr. Prisuppräknings motsvarar 1,4 % medan löneuppräknings uppgår till 3,2 %.

2. Remissförslagets effekter för utbildningsnämnden

2.1 Resursfördelningsmodell

Remissförslaget utgår från en ny resursfördelningsmodell som i nuvarande form endast tar hänsyn till volymavvikelser i befolkningsprognos.

Utbildningsnämnden utgår från att direkt riktade statsbidrag som avser utbildningsnämndens verksamhet oavkortat tillförs utbildningsnämnden.

Nedan följer en riskbedömning av den föreslagna resursfördelningsmodellen.

2.1.1 Förskola

Täckningsgraden¹ i förskolan varierar och under 2014 konstaterades en avvikande utveckling. Istället för en succesivt stigande täckningsgrad som legat runt 90 procent, sjönk täckningsgraden under andra hälften av 2014 och uppgår nu till 87,2 procent. Till följd av detta har volymerna för 2015 justerats ned jämfört med 2014.

---

¹ Med täckningsgrad avses andelen barn i åldersgruppen 1-5 år som är inskrivna i förskolan.

2015-04-13

Dnr UF/2015:85

En förklaring till den lägre täckningsgraden är att det har varit platsbrist i vissa områden inom kommunen. I fristående förskolor är ökningen av antalet barn marginell. Enligt investeringsplanen kommer nya förskoleplatser att skapas och täckningsgraden förväntas återgå till tidigare års nivåer.

Den budgeterade volymen för förskoleverksamheten 2015 baseras på 2014 års täckningsgrad och är alltså avsevärt för låg med tanke på att täckningsgraden antas stiga till tidigare års nivåer.

Görs beräkningarna på en högre täckningsgrad innebär det högre volym och därmed större budget. Svängningar medför stor ekonomisk påverkan för utbildningsnämnden. En avvikelse om 1 procent i täckningsgraden motsvarar drygt 50 barn eller 5 mkr.

Utbildningsnämnden föreslår därför att:

- Beräkning av täckningsgrad i förskolan ska ingå i resursfördelningsmodellen.

2.1.2 Grund- och gymnasiesärskola

I den nya resursfördelningsmodellen beräknas volymerna för grundsärskola och gymnasiesärskola som en andel av volymen för ålderskategorin i grundskola och gymnasieskola. En förutsättning för att detta ska vara rimligt är att denna kategori av elever ökar i exakt samma takt som den totala ålderskategorin.

Grundsärskolan har en avvikande trend under de senaste åren. Antalet elever har ökat och kommer sannolikt fortsätta öka.

För 2015 noteras en volymavvikelse med 12 fler elever än vad som är budgeterat för. Volymavvikelser har stor ekonomisk påverkan på utbildningsnämnden. Kostnaden för varje elev är i snitt ca 375 tkr per år och för de 12 eleverna som inte finns medräknade i volymerna för 2015 innebär det totalt 4,5 mkr utöver budget.

Statistik visar dessutom en förändring när det gäller stödbehov. Antalet grundsärskoleelever på nivå 5, med stora eller multipla funktionsnedsättningar, har ökat med nästan 200 procent från 4-11 elever. Även grundsärskoleelever på nivå 4 ökar i antal. Eleversättning för dessa elever är från 450 tkr per elev och uppåt.

Det finns därutöver ett antal elever som har så specifika behov att de måste ha placeringar på speciellt anpassade skolor utanför kommunen. Placeringarna regleras med avtal och är mycket kostsamma.

2015-04-13

Dnr UF/2015:85

Utbildningsnämnden föreslår därför att:

- Volymerna för grund- och gymnasiesärskolan ska beräknas separat och inte baseras på den totala ökningen i ålderskategorin.

2.1.3 Nyanlända

I den nya resursfördelningsmodellen beräknas volymerna för nyanlända som en fast andel av den totala befolkningen i ålderskategorin. Modellen ger utrymme för ca 10 fler nyanlända per år, vilket är ett orimligt lågt antal. Redan 2016 förväntas antalet nyanlända elever öka med 40 personer, dvs. 30 elever fler än modellen ger utrymme för. Det finns inget som tyder på att inströmningen av antalet nyanlända elever kommer att minska.

Nyanlända elever har en lagstadgad rätt att få undervisning på sitt modersmål för att komma in i det svenska skolsystemet. Ersättning för nyanlända elever ges till skolor under de tre första åren (dock med lägre belopp år 2 och år 3). Varje nyanländ kostar under första året ca 45 tkr mer än en grundskoleelev som gått längre tid i svensk skola. Under 2016 medför det ca 1,3 mkr utöver budget.

För att kunna ge de nyanlända eleverna det stöd de behöver och har rätt till behövs ekonomisk förstärkning utöver förslaget i resursfördelningsmodellen.

Utbildningsnämnden föreslår därför att:

- Volymerna för nyanlända elever ska beräknas separat och inte baseras på den totala ökningen i ålderskategorin.

2.1.4 Avräkning volymer

Många års erfarenhet visar att befolkningsprognoser kan slå fel och att det vissa år kan vara stora differenser mellan prognos och faktiskt utfall. Ett exempel var 2011 då befolkningsprognosen inför budget 2011 innehöll drygt 300 färre barn i åldern 1-15 år än faktiskt befolkningsutfall 2011. Det får mycket stora ekonomiska konsekvenser för utbildningsnämnden.

Utbildningsnämnden föreslår därför att:

- Kommunfullmäktige kompenserar utbildningsnämnden för oförutsedda volymökningar och utbildningsnämnden återför på motsvarande sätt överskott vid oförutsedda volymminskningar.

2015-04-13

Dnr UF/2015:85

2.2 Driftbudget 2016

I Utbildningsnämndens framåtsikt 2016-2019 har nämnden äskat nettokostnadsförändringar om totalt 145 mkr. Av dessa avser 84,3 mkr volymökningar samt hyresökningar till följd av den föreslagna investeringsvolymen. Volymökningar som anges är i 2015 års prisnivåer. De övriga 60,7 mkr avser kvalitetshöjande insatser för verksamheten.

2.2.1 Lokalkostnader

Lokalkostnader har under en längre tid urholkat verksamhetens ersättning till barn och elever. Inom förskolan används en del av barnersättning för att finansiera bristande lokalunderhåll. Det är därför av stor vikt att budgeten avseende lokalhyran motsvarar den nivå utbildningsnämnden har i Framåtsikt 2016-2019. Tillkommer det hyreshöjningar utöver budget är det viktigt utbildningsnämnden tillförs resurser för dessa höjningar. Under kommunstyrelsen kommer det att avsättas 20 mkr för hyreskompensation till följd av ökade lokalinvesteringar.

2.2.2 Volymer

I remissförslaget får utbildningsnämnden kompensation för volymökningar även om förskolan inte kompenseras för en ökad täckningsgrad. Täckningsgraden i förskolan i budget 2015 är i nivå med 2014 års bokslut men låg jämfört med tidigare år. I tabell 1 redovisas avvikelser mellan beräknad volym i utbildningsnämndens framåtsikt 2016 – 2019 samt kommunstyrelsen förslag till flerårsplan 2016 – 2019. Skillnaderna är marginella och bedöms vara möjliga att finansiera inom utbildningsnämndens budget.

2015-04-13

Dnr UF/2015:85

Tabell 1: Volym, jämförelse flerårsplaneremiss och utbildningsnämndens beräkningar

Volymförändring	Förslag enligt remiss	Utbildningsnämndens beräknade volym	Volymavvikelse	Ekonomisk effekt av volymavvikelse plus effekt av ökning inom särskola och nyanlända i tkr
Förskola	100	201	-101	-9 650
Fritidshem	153	144	9	95
Förskoleklass	27	10	17	734
Grundskola 1-6	167	103	64	5 212
Grundskola 7-9	140	112	28	2 309
Grundsärskola		14	-14	-2 272
Gymnasieskolan	22	-7	29	-1 350
Gymnasiesärskolan		0	0	0
Delsumma	609	577	32	0
Nyanlända Grundskola		40	-40	3 243
Netto ökning av budget	609	617	-8	-1 680

Tabell 1: Volymtilldelning till utbildningsnämnden och utbildningsnämndens framåtsikt visar på marginella avvikelser. Avvikelsena bedöms kunna finansieras inom utbildningsnämndens budget.

2.2.3 Kvalitets- och ambitionshöjningar

Remissförslaget innebär att utbildningsnämnden inte kompenseras med de 60,7 mkr som äskats för kvalitetshöjande insatser avseende exempelvis:

- Lönesatsning utöver avtal
- Personaltäthet och kompetensnivåer
- Personalförstärkning inom elevhälsan

Utbildningsnämnden vidhåller vikten av kompensation för dessa kvalitetshöjande insatser för att på kort- och lång sikt bli en mer konkurrenskraftig arbetsgivare och att kunna säkerställa en godtagbar nivå på utbildningsverksamheten.

Lönesatsning: En konsekvens av den rådande lärarbristen är att svårigheterna att rekrytera kompetenta och erfarna lärare ökar. Botkyrka står inför en stor barn- och elevökning vilket betyder att det är en omfattande nyrekrytering att vänta. För att behålla kompetent personal och rekrytera behöriga lärare och förskollärare samt förskolechefer och rektorer är det av stor vikt att löneutvecklingen är tillräckligt bra. Det har blivit allt tydligare att kommunerna i Stockholms län använder lönen som ett konkurrensmedel för att attrahera och rekrytera personal.

2015-04-13

Dnr UF/2015:85

Personaltäthet och kompetensnivåer: Botkyrka låg läsåret 2013/14 under rikssnittet både vad avser personal-/lärartäthet och utbildningsnivåer i de flesta skolformer. Undantag är dock lärarbehörigheten i gymnasieskolan och att personaltätheten i fritidshem är högre än rikssnitt. Inom grundskola, grundsärskola och gymnasieskola finns behov av fortbildning för att möta kravet på lärarlegitimation.

Personalförstärkning inom elevhälsan: Från 2016 upphör Skolverkets statsbidrag för personalförstärkningar i elevhälsan och därmed upphör en tidigare intäkt på drygt 3 mkr/år. Det finns fortfarande grundskolor som inte når upp till ambitionsnivån med en specialpedagog/speciellärare för åk 1-5 respektive åk 6-9 samt en kurator för ca 500 elever. För att närma sig en inkluderande skola är det av största vikt att på olika sätt arbeta med de stöd som eleverna behöver. Där har elevhälsans olika yrkesfunktioner och studie- och yrkesvägledningen (SYV) under rektors ledning en avgörande betydelse. Utbildningsnämnden befarar att många skolor kommer att tvingas minska utbudet inom elevhälsan om inte medel tillskjuts.

Enligt Skollagen (2010:800) ska resursfördelningen till andra huvudmän inom förskola och grundskola bestämmas efter samma grunder som hemkommunen tillämpar vid fördelning av resurser till den egna verksamheten². Det innebär att ökade resurser till den egna verksamheten även medför att medel ska tillskjutas andra huvudmän.

2.2.4 Konsekvenser av effektiviseringskravet på 22,5 mkr

Utöver utebliven kompensation till utbildningsnämnden för kvalitetssatsningar och ambitionshöjningar ges förslag på effektiviseringar motsvarande 22,5 mkr.

Konsekvenserna av denna effektivisering är följande:

- Effektiviseringen på 22,5 mkr motsvarar ca 50 tjänster och kommer med stor sannolikhet att påverka Botkyrka kommuns barn och elever. Effekten antas bli en lägre kvalitet i undervisningen. Personaltätheten ligger redan under rikssnittet i flera skolformer. Inom förskolan är andelen förskollärare 27 procent och målsättningen är att komma upp i 50 procent. Effektiviseringsförväntningarna kommer kraftigt att utmana förmågan att uppnå dessa ambitioner.
- Ett möjligt scenario i och med effektiviseringsförväntningarna är att utbildningsnämnden behöver utvärdera om antalet enheter ska reduceras.
- Översynen av elevtätheten inom grundskolan kommer att ägnas betydligt större uppmärksamhet för att minska lokalkostnader och för att möta de föreslagna effektiviseringsförväntningarna.

---

² Skollag (2010:800) 8 kap. 17, 21-22 §§, 10 kap. 34, 37-38 §§,

2015-04-13

Dnr UF/2015:85

- I Botkyrka ligger lärarlönerna lägre än i övriga Stockholm och grannkommunerna. För att bibehålla en god konkurrenskraft är det angeläget med en särskild lönesatsning på alla lärargrupper utöver ordinarie löneavtal. Effektiviseringsförväntningarna utmanar kraftigt förmågan att rekrytera personal med lämplig utbildningsbakgrund.
- Skolornas pågående satsning på elevhälsan kommer att försvåras då statsbidrag från Skolverket för elevhälsan upphör från och med 2016.
- Det aktuella utbudet för barn och elever kan komma att begränsas till följd av effektiviseringsförväntningarna. Det blir nödvändigt att se över utbildningsverksamheten i förhållande till lagstadgad lägsta nivå.
- Barn- och elevsättningen kommer inte att kunna höjas i takt med kommande års kostnadsökningar. Förskolor och skolor kommer även på det sättet att behöva finansiera effektiviseringen.

Sammantaget görs bedömningen att effektiviseringskravet tillsammans med ej kompenserade medel för kvalitetssatsningar och lokalersättningar försämrar utbildningsnämndens förutsättningar att uppnå en förbättrad skol- och lärsituation för kommunens barn och elever. Det kan få allvarliga och långtgående konsekvenser för Botkyrkas barn och ungdomar.

Ett effektiviseringsarbete ska alltid bedrivas inom varje organisation. Mot bakgrund av de stora behov som föreligger inom kommunens utbildningsverksamhet vill utbildningsnämnden föreslå att effektiviseringsutrymmet omdirigeras till sådana riktade insatser inom nämndens ansvarsområde som påtagligt kan höja barns och ungas lärande. Se de särskilt angivna fokusområdena i utbildningsnämndens ettårsplan för 2015.

2.3 Investeringar

2.3.1 Investeringsalternativ

I utbildningsnämndens framåtsikt 2016-2019 angavs att utbildningsnämnden i remissvaret till flerårsplan 2016-2019 skulle återkomma med tekniska förvaltningens kostnadsberäkningar för planperiodens investeringsbehov samt en plan gällande de 14 förskole- och skolbyggnader som varit föremål för tekniska förvaltningens miljöinventering.

Utbildningsnämnden står inför ett omfattande utbyggnads- och renoveringsbehov. Det beror dels på befolkningsökningen och dels att många av förskolans och skolans lokaler byggdes under tidigt 70-tal och har ett eftersatt underhåll.

2015-04-13

Dnr UF/2015:85

Tekniska förvaltningen har tagit fram olika alternativ för att åtgärda de miljöinventerade förskole- och skolbyggnaderna:

- A. Behålla byggnaden och rusta upp, oförändrat antal avdelningar.
- B. Violenmodellen³ - samma antal avdelningar, samma planlösning.
- C. Ny grund, samma antal avdelningar men ny planlösning.
- D. Ny grund, 9 avdelningar med ny planlösning i två plan.

Utbildningsnämnden förordar alternativ D, eftersom det är bäst för verksamheten. De pedagogiska vinsterna överträffar de relativt sett ringa ekonomiska vinsterna man uppnår genom att bygga enligt A eller B. Alternativ C eller D ger möjlighet att bygga enligt det ramprogram för förskolor som tagits fram av utbildningsförvaltningen under 2014.

2.3.2 Nyetablering och utökning av skolplatser i kommunens friskolor

Thorengruppen och kunskapsskolan har ansökt hos Skolinspektionen om tillstånd att starta upp skolverksamhet respektive utöka sin befintliga skolverksamhet. Vid full utbyggnad/utökning skulle antalet elever hos Thorengruppen uppgå till 400 och hos Kunskapsskolan kommer ca 130 fler än idag.

---

³ Med anledning av att förskolan Violen, som gett namn åt Violenmodellen, varit i drift under ett halvår, meddelar tekniska förvaltningens förvaltningschef 2015-03-02 följande:

Beslut om att behålla befintlig eller bygga ny grund behöver avgöras från fall till fall:

- *Det är inte ovanligt att markförberedande åtgärder såsom dräneringslager, dräneringsledning och ledningar för takavvattning är i oacceptabel status för tillförlitlig funktion under nästkommande 40 år.*
- *Markförhållandena kan under vissa omständigheter föranlett sprickbildning i befintlig grund med risk för vatteninträngning som följd i utsatta marklägen. Det kan i dessa fall behövas pålningsarbeten för att åstadkomma erforderlig stabilitet.*
- *Arbetet för att stadga upp befintliga kantbalkar inför gjutning är också en osäkerhetsfaktor som kan leda till relativt orimliga kostnadsfördyringar.*
- *Sammanfattningsvis kan det inte per automatik vara så att det är försvarbart att behålla befintlig grund. Förutsättningar och status behöver utredas från fall till fall. Vissa brister upptäcks inte förrän överbyggnaden har rivits.*
- *Tryggheten i att anlägga en ny platta på mark med den kompetens och teknologi som finns idag och som med säkerhet behåller funktion över tid ska ställas mot en i vissa fall försumbar besparing. En besparing som kan äventyra en investering överbyggnaden.*

Kostnadsbesparingar

- *Att finna besparingar i repeterbara processer som förestående renoveringsprogram av förskolor får anses utgöra, kan andra konstruktionslösningar väljas, exempelvis när inte befintlig grund (som styr överbyggnaden) ska användas:*
- *Standardiserad projektering som kan återvinnas helt eller delvis från fall till fall.*
- *En ny mer homogen byggnad i envåningsutformning som kan kompletteras med en påbyggnadslösning, nu eller i framtiden.*
- *Prefabricerade byggnadselement*

2015-04-13

Dnr UF/2015:85

För det fall att Skolinspektionen beviljar tillstånd och huvudmännen bygger ut sin verksamhet i enlighet med ansökan kommer det att påverka Botkyrka kommuns investeringsbehov. Broängskolan skulle då inte behöva öka sin kapacitet med 270 elever och Kärrspiran skulle inte behöva anpassas till skola.

Under ovanstående förutsättningar beräknas Botkyrka kommuns investeringsbehov minska med ca 180 mkr.

Bilaga 1: Alternativa lösningar för de förskolor och grundskolor som miljöinventerats 2014 samt yttrande om förslag till investeringsbudget.

Jan Strandbacke
Tf förvaltningschef

Dejan Smiljanic
Ekonomichef

2015-03-31

Referens
Leif EdinMottagare
Utbildningsnämnden

Lokal- och upprustningsbehov

I utbildningsnämndens framåtsikt 2016-2019 angavs att utbildningsnämnden i remissvaret till flerårsplan 2016-2019 skulle återkomma med tekniska förvaltningens mer specifika kostnadsberäkningar för planperiodens investeringsbehov, likaså en planering gällande de 14 förskole- och skolbyggnader, som varit föremål för tekniska förvaltningens miljöinventering.

Tekniska förvaltningen har tagit fram olika alternativ för att åtgärda de miljöinventerade förskole- och skolbyggnaderna:

- A. Behålla byggnaden och rusta upp - oförändrat antal avdelningar.
- B. Violenmodellen¹ - samma antal avdelningar och samma planlösning.
- C. Ny grund – samma antal avdelningar, men ny planlösning.
- D. Ny grund – 9 avdelningar, ny planlösning i två plan.

---

¹ Med anledning av att förskolan Violen, som gett namn åt Violenmodellen, varit i drift under ett halvår, meddelar tekniska förvaltningens förvaltningschef 2015-03-02 följande:

Beslut om att behålla befintlig eller bygga ny grund behöver avgöras från fall till fall:

- *Det är inte ovanligt att markförberedande åtgärder såsom dräneringslager, dräneringsledningar och ledningar för takavvattning är i oacceptabel status för tillförlitlig funktion under nästkommande 40 år.*
- *Markförhållandena kan under vissa omständigheter föranlett sprickbildning i befintlig grund med risk för vatteninträngning som följd i utsatta marklägen. Det kan i dessa fall behövas pålningsarbeten för att åstadkomma erforderlig stabilitet.*
- *Arbetet för att stadga upp befintliga kantbalkar inför gjutning är också en osäkerhetsfaktor som kan leda till relativt orimliga kostnadsfördyringar.*
- *Sammanfattningsvis kan det inte per automatik vara så att det är försvarbart att behålla befintlig grund. Förutsättningar och status behöver utredas från fall till fall. Vissa brister upptäcks inte förrän överbyggnaden har rivits.*
- *Tryggheten i att anlägga en ny platta på mark med den kompetens och teknologi som finns idag och som med säkerhet behåller funktion över tid ska ställas mot en i vissa fall försumbar besparing. En besparing som kan äventyra en investering överbyggnaden.*

Kostnadsbesparingar

- *Att finna besparingar i repeterbara processer som förestående renoveringsprogram av förskolor får anses utgöra, kan andra konstruktionslösningar väljas, exempelvis när inte befintlig grund (som styr överbyggnaden) ska användas:*
- *Standardiserad projektering som kan återvinnas helt eller delvis från fall till fall.*
- *En ny mer homogen byggnad i envåningsutformning som kan kompletteras med en påbyggnadslösning, nu eller i framtiden.*
- *Prefabricerade byggnadselement*

2015-03-31

Ekonomiska konsekvenser

De olika alternativen ger olika ekonomiska konsekvenser, vad gäller lokalstrategiska resurser, investeringar och drift.

Lokalstrategiska resurser

De kommande årens stora upprustningsinsatser kommer att kräva en förstärkning av utbildningsförvaltningens lokalstrategiska resurser, en årsarbetare. Tekniska förvaltningen lyfter detta i ett särskilt ärende till kommunfullmäktige.

Investeringsbehov

De olika alternativen ger, tillsammans med alla andra investeringar, följande investeringsbehov, i mkr:

A	2015	2016	2017	2018	2019
TOTALT mkr: 3 066	362	1 044	737	640	283
Investeringar på grund av volymökningar	204	170	490	127	212
Investeringar på grund av upprustningar	146	518	227	150	56
Investeringar på grund av volymökning och upprustningar	12	356	20	364	15

B	2015	2016	2017	2018	2019
TOTALT mkr: 3 184	362	1 071	783	675	293
Investeringar på grund av volymökningar	204	170	490	127	212
Investeringar på grund av upprustningar	146	545	273	185	66
Investeringar på grund av volymökning och upprustningar	12	356	20	364	15

C	2015	2016	2017	2018	2019
TOTALT mkr: 3 370	362	1 112	857	728	311
Investeringar på grund av volymökningar	204	170	490	127	212
Investeringar på grund av upprustningar	146	586	347	238	84
Investeringar på grund av volymökning och upprustningar	12	356	20	364	15

D	2015	2016	2017	2018	2019
TOTALT mkr: 3 409	362	1 162	877	743	265
Investeringar på grund av volymökningar	204	170	441	57	157
Investeringar på grund av upprustningar	146	636	416	323	93
Investeringar på grund av volymökning och upprustningar	12	356	20	364	15

2015-03-31

1 318 mkr är beviljat i flerårsplan 2015-2018, ettårsplan 2015 och i särskilda äskanden. I förslaget till flerårsplan 2016-2019 är ytterligare 673 mkr föreslagna, alltså totalt 1 991 mkr.

Ökade driftskostnader

De olika alternativen ger, tillsammans med all annan drift², ökade driftskostnader enligt följande, i Mkr:

A - 2016-2020 196,1 mkr

Driftökning totalt mkr	2016	2017	2018	2019	2020
Förskola	19,8	26,2	22,2	27,3	27,0
Grundskola	6,4	5,7	14,4	24,3	20,8
Gymnasium	0,4	0,7	0,4	0,4	0,4
TOTALT	26,5	32,5	36,9	52,0	48,1

B - 2016-2020 202,0 mkr

Driftökning totalt mkr	2016	2017	2018	2019	2020
Förskola	19,8	26,8	23,8	29,1	28,3
Grundskola	6,4	5,7	14,6	24,5	20,8
Gymnasium	0,4	0,7	0,4	0,4	0,4
TOTALT	26,5	33,2	38,7	54,0	49,5

C - 2016-2020 211,3 mkr

Driftökning totalt mkr	2016	2017	2018	2019	2020
Förskola	19,8	27,9	26,3	32,0	30,6
Grundskola	6,4	5,7	14,9	24,9	20,8
Gymnasium	0,4	0,7	0,4	0,4	0,4
TOTALT	26,5	34,2	41,6	57,2	51,7

D - 2016-2020 211,8 mkr

Driftökning totalt mkr	2016	2017	2018	2019	2020
Förskola	19,8	29,1	29,1	32,0	25,5
Grundskola	6,4	6,2	15,4	25,5	20,8
Gymnasium	0,4	0,7	0,4	0,4	0,4
TOTALT	26,5	36,0	44,8	57,8	46,6

² Här ingår hyra, drift/underhåll och avskrivning.

2015-03-31

Analys av alternativen för de 14 miljöinventerade byggnaderna

Alternativ A

Alternativ A är det billigaste alternativet på kort sikt. Det innebär att de 14 miljöinventerade byggnaderna behålls och genomgår stora upprustningar. Tekniska förvaltningens bedömning är att denna lösning på lite längre sikt innebär större kostnader, då flera av grundproblemen kommer att finnas kvar i byggnaderna.

Alternativ B

Alternativ B, Violenmodellen, innebär att byggnadens grund behålls och isoleras, och på grunden byggs en ny byggnad, med bibehållenplanlösning. Violenmodellen har testats på förskolan Violen som togs i bruk under 2014. Förskolebyggnaden fungerar bra. Dock visar tekniska förvaltningens utvärdering att:

Sammanfattningsvis kan det inte per automatik vara så att det är försvarbart att behålla befintlig grund. Förutsättningar och status behöver utredas från fall till fall. Vissa brister upptäcks inte förrän överbyggnaden har rivits. Tryggheten i att anlägga en ny platta på mark med den kompetens och teknologi som finns idag och som med säkerhet behåller funktion över tid ska ställas mot en i vissa fall försumbar besparing. En besparing som kan äventyra en investering överbyggnaden.

Utbildningsförvaltningen vill därtill påpeka att det innebär komplikationer att jobba med modern pedagogik, om planlösningar från 1970-talet behålls. Att utbildningsförvaltningen ansåg att Violenmodellen trots det var en idé värd att pröva, berodde på att den ansågs vara avsevärt billigare än att riva och bygga helt nytt. Visar det sig att det blir i stort sett samma kostnad för alternativen, så förordar utbildningsförvaltningen att bygga enligt ny planlösning.

Alternativ C

Att riva och bygga samma antal avdelningar, men med ny planlösning, innebär bättre tekniska och pedagogiska möjligheter än alternativ B, men det innebär att investeringskostnaderna ökar med 6 % jämfört med alternativ B.

Alternativ D

Alternativ D innebär att byggnaderna rivs och byggs upp i två plan, med 9 avdelningar. Förutom bättre tekniska och pedagogiska möjligheter än alternativ B, så innebär det att mark frigörs för annan exploatering, samt att Hallunda nya förskola, Albybergets nya förskola och Tunagårdens nya förskola, inte behöver byggas. Investeringskostnaderna 7 % större jämfört med alternativ B, men här är

2015-03-31

inte hänsyn tagen till att en ramupphandling av 13 stycken 9-avdelningsförskolor, borde ge lägre kostnad per kvadratmeter.

Utbildningsförvaltningens slutsats

Verksamhetsmässigt förordar utbildningsnämnden alternativ D, då det i de alternativen ges möjlighet att bygga enligt det ramprogram för förskolor, som tagits fram av utbildningsförvaltningen under 2014. De pedagogiska vinsterna överträffar klart de relativt sett ringa ekonomiska vinsterna.

1. Förskolan

1.1 Hallunda och Norsborg

1.1.1 Förskoleåtgärder 2015

Under hösten 2014 och våren 2015 rustas förskolan Prästkragen upp enligt Violenmodellen. Barnen på Prästkragens kommer under tiden evakueras till Brunnaskolans paviljonger. När upprustningen är klar kommer barnen att flytta från paviljongerna tillbaka till Prästkragen.

Under hösten 2015 och våren 2016 rustas Granen upp enligt Violenmodellen. Barnen på Granens kommer under tiden att evakuerade till Brunnaskolans paviljonger.

Med anledning av volymökningar, men även på grund av kommande evakueringsbehov, behövs ytterligare 8 paviljongavdelningar under 2015.

1.1.2 Förskoleåtgärder 2016

Då utbildningsnämnden har ambitionen att de förskolor där åtgärder visar sig nödvändiga, ska ske så snart som möjligt, beställer och äskar utbildningsnämnden investeringsmedel för ytterligare 6 paviljongavdelningar under 2016.

I Prästviken planeras nya bostäder och där finns mark avsatt för en förskola. Förskolan behöver kunna tas i bruk 2018-01-01, varför den behöver börja projekteras 2015 och påbörjas bygga 2016. Investeringsmedlen måste anslås till 2016, och inte som föreslås flerårsplaneremissen, 2017.

Under förutsättning att evakuering beviljas enligt ovan nämnda förslag, kan Gullvivan 7 avdelningar, och Vallmon, 8 avdelningar, evakueras och rustas upp juli 2016 – juni 2017. Investeringsmedel behöver anslås till 2016.

1.1.3 Förskoleåtgärder 2017

Anemonen, 8 avdelningar, och Örtagården, 7 avdelningar, kan evakueras och rustas upp juli 2017 – juni 2018. Investeringsmedel behöver anslås till 2017.

2015-03-31

1.1.4 Förskoleåtgärder 2018

Aspen, 6 avdelningar, kan evakueras och rustas upp juli 2018 – juni 2019. Investeringsmedel behöver anslås till 2018.

Väljs alternativ A, B eller C, behövs följande åtgärder 2018:

I Hallunda visar prognoserna på att det behövs en ny förskola 2020-01-01, varför den behöver börja projekteras 2017 och börja byggas 2018. Investeringsmedel behöver anslås till 2018.

Väljs alternativ D, behövs följande åtgärder 2018:

Inga ytterligare åtgärder.

1.1.5 Förskoleåtgärder 2019

Inga ytterligare åtgärder.

1.2 Alby

1.2.1 Förskoleåtgärder 2015

Befolkningen i Alby har ökat mer än vad befolkningsprognosen tidigare visat och täckningsgraden har ökat avsevärt. Därför kommer det under 2015 att placeras 4 paviljongavdelningar på Albyskolans gamla tomt.

1.2.2 Förskoleåtgärder 2016

Under 2016 pågår arbetet med att bygga klar 12-avdelningsförskolan Tranan.

1.2.3 Förskoleåtgärder 2017

När Tranan tas i bruk kan förskolan Måsen, 9 avdelningar, evakueras och rustas upp juli 2017 – juni 2018. Investeringsmedel behöver anslås till 2017.

1.2.4 Förskoleåtgärder 2018

Staren, 9 avdelningar, kan evakueras och rustas upp juli 2018 – juni 2019. Investeringsmedel behöver anslås till 2018.

1.2.5 Förskoleåtgärder 2019

Svalan, 9 avdelningar, kan evakueras och rustas upp juli 2019 – juni 2020. Investeringsmedel behöver anslås till 2019.

Väljs alternativ A, B eller C, behövs följande åtgärder 2019:

Paviljongförskolan Örnen ligger på Albyberget, vid Grindtorpsskolan. Det är en tillfällig förskola för att klara volymerna till dess att förskolan Tranan är invigd år 2016. Därefter kan Örnen vara evakuering för de förskolor som rustas upp i Alby. När upprustningarna är klara visar befolkningsprognoserna på behov av en förskola på Albyberget. Om förskolepaviljongerna på Albyskolans tomt behålls

2015-03-31

till och med år 2020, så räcker det om den nya förskolan på Albyberget tas i bruk 2021-01-01, varför den behöver börja projekteras 2018 och börja byggas 2019. Investeringsmedel behöver anslås till 2019.

Väljs alternativ D, behövs följande åtgärder 2019:
Inga ytterligare åtgärder.

1.3 Fittja

1.3.1 Förskoleåtgärder 2015

Utifrån en statusbesiktning av förskolan Humlans inomhusmiljö har samhällsbyggnadsförvaltningen genomfört en upprustning som finansierats av medel för planerat underhåll. Det har under arbetet framkommit att de stora resurser som satsas på Humlan mer är att betrakta som en reinvestering än planerat underhåll.

1.3.2 Åtgärder 2016

Fittjaskolan har en stor överkapacitet och har utrymme för att inrymma en verksamhet för sju förskoleavdelningar, 140 barn, i en permanent ny lokal för förskolan. Kostnadsbedömning för förskolans och skolans anpassningar, inklusive inventarier, pågår. Sedan framåtsikten beslutades har även ytterligare en utredning initierats, vilken har till uppgift att se över möjligheterna att rymma den träningsårskoleverksamhet som idag bedrivs på Tallen. Utredningarna visar att den verksamhet som fungerar bäst i Fittjaskolans lokaler är träningsårskola. Investeringsmedel behöver anslås till 2016.

1.3.3 Förskoleåtgärder 2017

När Fittjaskolans lokaler är anpassade kan barnen i träningsårskolan lämna Tallen. Då kan Tallen, 7 avdelningar, rustas upp juli 2017 – juni 2018. Investeringsmedel behöver anslås till 2017.

1.3.4 Förskoleåtgärder 2018

Myran, 7 avdelningar, kan evakueras och rustas upp juli 2018 – juni 2019. Investeringsmedel behöver anslås till 2018.

1.3.5 Förskoleåtgärder 2019

Väljs alternativ A, B eller C, behövs följande åtgärder 2019:
För att klara antalet förskoleplatser till 2023, behöver 2 av de förskolepaviljongavdelningar som står på Tallidsskolans tomt, stå kvar.

Väljs alternativ D, behövs följande åtgärder 2019:
Förskolepaviljongerna på Tallidsskolans tomt tas bort.

2015-03-31

1.4 Tullinge

1.4.1 Förskoleåtgärder 2015

Riksten tredje förskola, Vega, ska börja byggas sommaren 2015 och bygget fortsätter under 2016. I den bedömda kostnaden för förskolan Vega tog inte utbildnings- och samhällsbyggnadsförvaltningen med kostnaden för markköp. När ett byggprojekt sker på mark som inte är kommunal, måste utbildningsnämnden äska investerings- och driftmedel även för markköp.

Med anledning av volymökningar behövs redan 2015 ytterligare 4 paviljongavdelningar.

1.4.2 Förskoleåtgärder 2016

Den senaste befolkningsprognosen visar att det redan 2018 kommer att finnas behov för ännu en 6-avdelningsförskola i Riksten. Investeringsmedel behöver anslås till 2016.

1.4.3 Förskoleåtgärder 2017

Senast 2017 måste förskolan Vega tas i bruk.

1.4.4 Förskoleåtgärder 2018

Senast 2018 måste Rikstens fjärde förskola tas i bruk. De fyra paviljongavdelningarna kan då tas ur bruk.

1.4.5 Förskoleåtgärder 2019

Befolkningsprognosen visar att det i Tullinge år 2021 kommer att finnas behov för ännu en 6-avdelningsförskola. Investeringsmedel behöver anslås till 2019.

1.5 Tumba

1.5.1 Förskoleåtgärder 2015

Under 2015 blir Skogsbacksskolans 8 förskoleavdelningar färdiga. Därmed kan Diamantens lokaler lämnas. Utbildningsförvaltningen har sagt upp lokalerna. I framåtsikten 2016-2019 angavs att tomten framöver kommer att behövas för förskola. Vidare utredningar, med hänsyn till var det kommer att byggas i Tumba, visar att det inte kommer att behövas en ny förskola på Diamantens tomt. Däremot kommer Diamantens förskola att behövas som evakuering till och med våren 2018, vid upprustningen av Opalen, Kungstäppan och Ametisten. Utbildningsförvaltningen har meddelat tekniska förvaltningen detta, så att åtgärder vidtas för att lokalerna ska fungera bra för förskoleverksamhet under denna tid.

2015-03-31

1.5.2 Förskoleåtgärder 2016

För att klara evakuering under upprustningen av Ametisten, Opalen och Kungstjappan, kommer det att förutom Diamantens lokaler att behövas ytterligare 6 paviljongavdelningar. Lämplig plats för dessa är nuvarande Tunagården. Investeringsmedel behöver anslås till 2016.

Under förutsättning att evakuering beviljas enligt ovan nämnda förslag, kan Opalen, 7 avdelningar, evakueras och åtgärdas juli 2016 – juni 2017. Investeringsmedel behöver anslås till 2016.

I kommundelen Sandstugan behövs en 6-avdelningsförskola. Medel för detta behöver sättas av 2016. Investeringsmedel behöver anslås till 2016.

1.5.3 Förskoleåtgärder 2017

Juli 2017 – juni 2018 kan Ametisten, 8 avdelningar, evakueras och åtgärdas. Investeringsmedel behöver anslås till 2017.

Väljs alternativ A, B eller C, behövs följande åtgärder 2017:

Om Kärrspirans förskolelokaler behöver bli skola och Natt och Dag måste lämna sina lokaler på Tumba äldreboende, behöver följande projekt stå klara 2019:

- En 8-avdelningsförskola. Investeringsmedel behöver anslås till 2017.
- En 6-avdelningsförskola: Förslagsvis på Tunagårdens tomt. Investeringsmedel behöver anslås till 2017.
- Förskolan Tunnlandsgårdens utbyggnad med 5 avdelningar. Investeringsmedel behöver anslås till 2017.

Väljs alternativ D, behövs följande åtgärder 2017:

Om Kärrspirans förskolelokaler behöver bli skola och Natt och Dag måste lämna sina lokaler på Tumba äldreboende, behöver följande projekt stå klara 2019:

- En 8-avdelningsförskola. Investeringsmedel behöver anslås till 2017.
- Förskolan Tunnlandsgårdens utbyggnad med 5 avdelningar. Investeringsmedel behöver anslås till 2017.

I Slättmalm kommer det att behövas en 6-avdelningsförskola år 2019. Förskolan ska delvis ersätta förskolan Älvan, vars lokaler anpassas till grundskola, men behövs även för att klara volymökningar i Slättmalm. Medel för detta behöver avsättas för 2017.

I Vårsta kommer det att behövas en 8-avdelningsförskola år 2019. Förskolan ska ersätta Trollet och delvis ersätta förskolan Älvan, vars lokaler anpassas till grundskola. Medel för detta behöver sättas av 2017.

1.5.4 Förskoleåtgärder 2018

Juli 2018 – juni 2019 kan Kungstjappan, 4 avdelningar, evakueras och åtgärdas. Investeringsmedel behöver anslås till 2018.

2015-03-31

Sandstugans förskola behöver stå klar 2018.

1.5.5 Förskoleåtgärder 2019

De förskolor som ska ersätta Natt och Dag, samt Kärrspiran, behöver stå klara 2019.

I Tumba skog behövs en ny 6-avdelningsförskola. Medel för detta behöver avsättas 2019.

2. Grundskolan

2.1 Hallunda och Norsborg

2.1.1 Ny förskola och skola i Hallunda

Under 2014 har utbildningsförvaltningen utrett frågan om en ny för- och grundskola i Hallunda som ska komma att ersätta Brunnaskolan och. Under utredningen har även den verksamhet för grundsärskola och kommungemensamma grupper, som idag finns på Borgskolan och Blåklintskolan, infogats i planeringen. Skolan behöver ha plats för 870 elever, varav 60 i grundsärskola och kommungemensamma grupper. Investeringsmedel behöver anslås till 2018.

Då den nya skolan i Hallunda inte kan tas i bruk förrän år 2020, är det viktigt att insatser sätts in så att Brunna-, Borg- och Blåklintskolan har en god lokalmässig arbetsmiljö de kommande fem åren. Investeringsmedel behöver anslås till 2016.

2.1.2 Hammerstaskolan och Karsby International School.

I Norsborg finns två F-9-skolor, Hammerstaskolan och Karsby International School. Hammerstaskolan är yteffektiv, men har lokalmässiga bekymmer med sin förskoleklasspaviljong. Samhällsbyggnadsförvaltningen bedömer att den bör tas bort och ersättas av en utbyggnad av skolan. Investeringsmedel behöver anslås till 2016.

2.2 Alby och Fittja

2.2.1 Fittjaskolan

Fittjaskolan har en stor överkapacitet, 22 m²/elev, och har utrymme för att inrymma den träningsårskoleverksamhet som idag finns på Tallen. Denna lösning skulle inkludera nödvändiga lokalanpassningar och ge en mycket bättre lokaleffektivitet och pedagogisk standard även för skolan. Skolan blir en fräsch treparallellig F-9-skola, med 810 elever. Investeringsmedel behöver anslås till 2016.

2015-03-31

2.3 Tullinge

2.3.1 Falkbergsskolan

Miljöinventeringar, fastighetsekonomiska och pedagogiska bedömningar visar att det långsiktigt hållbara alternativet gällande Falkbergsskolan är att endast behålla aula- och matsalsdel och för övrigt bygga en ny skola. Bara de akuta tekniska åtgärderna vid en upprustning beräknas kosta 91 mkr och beviljade investeringsmedel är 60 mkr. Falkbergsskolan är alltså betydligt mer sliten än vad som först kunde anas. Investeringsmedel behöver anslås till 2016.

Falkbergsskolan skulle efter en sådan upprustning bli avsevärt mer lokaleffektiv med en kapacitet att ta emot 500 elever, att jämföra med dagens 400 elever. Med 500 elever kan Falkbergsskolan bli en sexparallellig 7-9-skola, en femparallellig 6-9-skola eller en treparallellig 4-9-skola.

Utbildningsförvaltningen förordar att investeringsmedel avsätts 2016 för att riva Falkbergsskolan, undantaget aula och matsal, och sedan bygga upp en ny skolbyggnad.

2.3.2 Riksten

Rikstens skola är helt utbyggd hösten 2016 och kommer då att rymma 600 elever. Redan 2019 kommer det att bo 600 6-15-åringar i Riksten, varför det är viktigt att avsätta medel för att bygga en ny skola i Riksten 2017 och 2018. Mark- och exploatering har beslutat att anta detaljplan 10 före detaljplan 6, eftersom det i detaljplan 10 finns mark avsatt till skola.

Utbildningsförvaltningen föreslår att även skola nummer 2 i Riksten byggs i två etapper och att etapp 1 byggs för 350 elever, treparallellig F-3-skola. För elever i åk 4-9 finns det plats i Rikstens skola nummer 1. Investeringsmedel behöver anslås till 2017.

2.4 Tumba

Björkhaga skola är i stort behov av upprustning, vilket lyfts i de senaste årens framåtsikter. Befolkningsprognoserna visar att det år 2018 kommer att saknas 150 grundskoleplatser i Tumbaområdet om skolornas kapacitet förblir densamma som idag.

Med tanke på utbyggnaderna som är planerade i Sandstugan, Tumba skog och Pelletäppan är utbildningsförvaltningen förslag att göra Björkhaga skola 3- och 4-parallellig. Ytterligare investeringsmedel behöver anslås till 2016. Då klarar Tumbaområdet behovet av elevplatser till år 2022, även om Malmsjö skolas tredje parallell skulle försenas. Därtill kommer vetskapen om att det kommer fler nybyggnader under 2020-talet. Det är av stor vikt att inte bygga in en underkapacitet.

2015-03-31

När upprustningen av Skogsbacksskolan är klar hösten 2015 och om upprustningen, effektiviseringen och utbyggnaden av Björkhaga skola blir klar hösten 2017, så klarar Tumba grundskolans lokalbehov till 2019. Om Malmsjö skola kan ta över förskolan Älvans lokaler, och alltså bli treparallellig hösten 2019, så klarar Tumba grundskolans lokalbehov till och med 2021. Därefter uppstår det en brist.

I Tumbaområdet är det dåligt med lämplig tomtmark för skola. Utbildningsförvaltningen anser att det finns anledning att utreda om Broängsskolan kan byggas ut med en parallell, så att den blir treparallellig F-6 och sedan fyrparallellig 7-9. Det som utredningen ska se över är om den del av Kärrspirans lokaler som används till förskola (2 100 m²) kan anpassas till skola för 270 elever. Likaså måste Broängsskolans kapacitet vad gäller specialsalar, kök och matsal ses över. Investeringsmedel behöver anslås till 2019.

Om Kärrspirans förskolelokaler blir skola, behövs det ytterligare 11 nya förskoleavdelningar i Tumbaområdet, mer om detta under 1.4 Förskolor Tumba.

2.5 Mottagningsenheten

Grundskolans mottagningsenhet finns på St Botvids gymnasium. Med rådande flyktingsituation är det svårt att prognosticera antalet nyanlända de närmaste åren. Lokalsituationen har under hösten 2014 blivit alltmer ansträngd på St Botvid, varför verksamhetsområde grundskola har i uppdrag att utreda en alternativ placering av mottagningsenheten. Denna utredning beräknas vara klar till flerårsplaneremissen i mars 2015 och kommer även att föreslå en lösning på behovet av arbetsplatser för kommunens modernmållärare.

2015-03-31

3. Gymnasiet

3.3 Tumba gymnasium

3.3.1 Tumba gymnasium Skyttbrink

Botkyrka kommun förvärvade sommaren 2012 Södertörns Hantverksgymnasium och beviljade 18,4 mkr i investeringsmedel för upprustning av lokalerna.

Upprustningen är nu avslutad. Det har visat sig att det finns ytterligare behov av upprustning som behöver vidtas, bland annat tak och fönster på några av husen, samt brandlarm. Taken är i stort behov av upprustning eftersom det annars finns risk att regnar in i lokalen som förstör nyligen åtgärdade delar. Investeringsmedel, 6 mkr, behöver anslås till 2016.

2015-03-20

Referens
Annette Ödalen

Mottagare
Nämnder
Förvaltningschefer
Ekonomichefer, controller och motsvarande

Remissförslag till flerårsplan 2016-2019.

För närvarande är kommunernas ekonomiska planeringsförutsättningar mera osäkra än vanligt. När regeringen redovisar vårpropositionen och senare under hösten budgetpropositionen för 2016 kan de ekonomiska förutsättningarna komma förändras, vilket kan påverka flerårsplanen inför beslut i kommunfullmäktige i juni.

Ny resursfördelningsmodell

I flerårsplanen för 2015-2018 fick kommunledningsförvaltningen ett uppdrag att till flerårsplan 2016-2019 ta fram en ny fördelningsmodell som tar hänsyn till hur verksamheternas behov av resurser påverkas av befolkningsutvecklingen.

I förslaget till flerårsplan 2016-2019 finns en ny resursfördelningsmodell beskriven på sidorna 23-27. Dessutom finns i en bilaga beräkning av volymförändringar för respektive nämnd utifrån den nya modellen.

Budgetberedningen vill att nämnderna i sina remissvar särskilt ger en återkoppling om:

- Är det rätt åldersgrupper som har använts?
- Finns det andra faktorer som har stor påverkan på en verksamhet och som bör finnas med i resursfördelningsmodellen?
- Finns det någon verksamhet där utvecklingen är så svårbedömd att nämnden anser att den bör hanteras utanför resursfördelningsmodellen?
- Anser utbildningsnämnden att det bör ske en avräkning utifrån den faktiska befolkningsutvecklingen vad gäller barn och ungdomar i förskole- och skolåldern?

2015-03-20

Effektiviseringskrav - konsekvenser

De förslag till justeringar av nämndernas budgetramar som redovisas i flerårsplanen överstiger det sammantagna ekonomiska utrymmet vilket medför att ett effektiviseringskrav läggs på respektive nämnd.

Nämnderna ska i sina remissvar beskriva vilka konsekvenser effektiviseringskraven får för verksamheterna.

Nämndernas remissvar

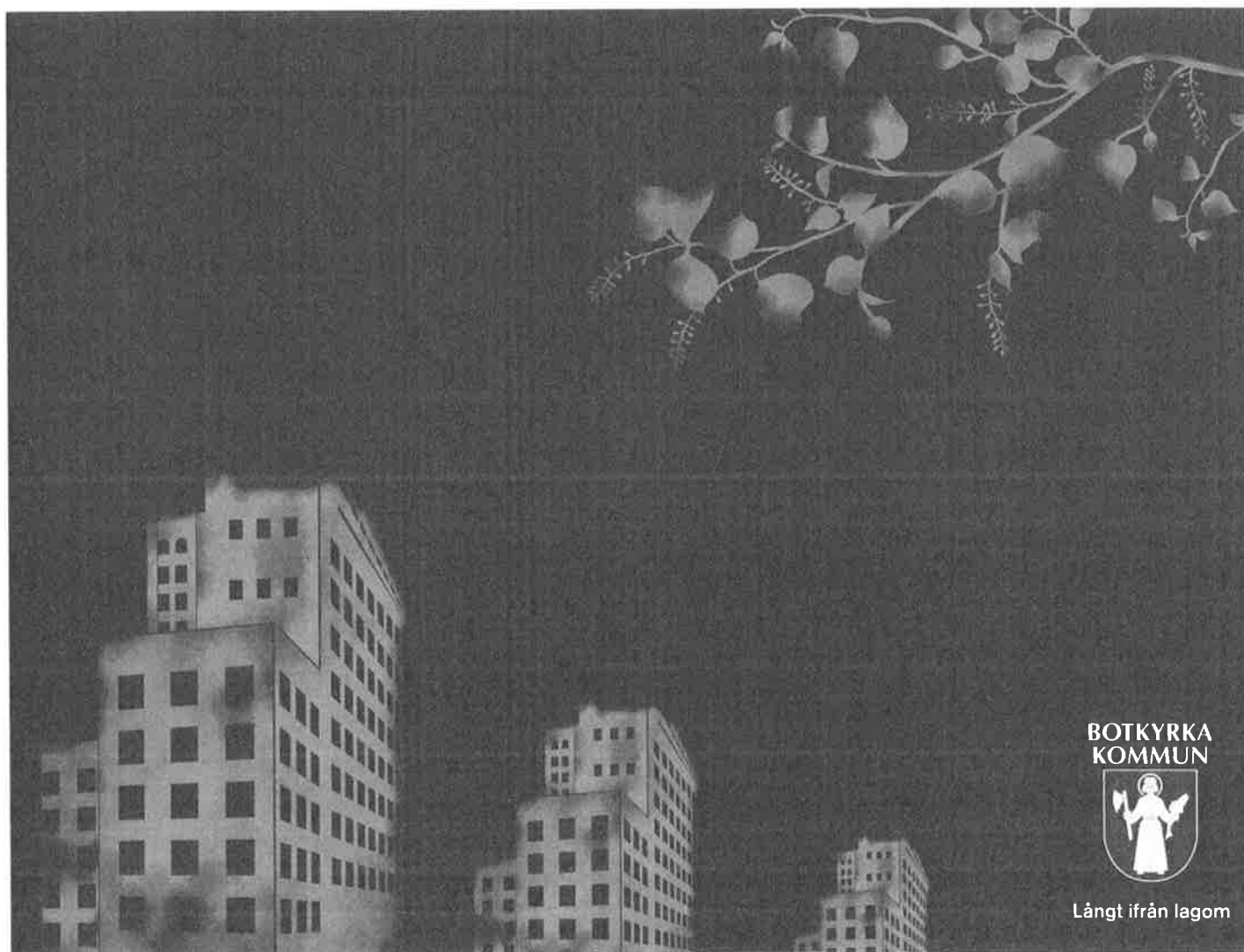
Nämndernas remissvar ska vara kommunledningsförvaltningen tillhanda senast den 24 april 2015.

Niclas Johansson
Ekonomichef

LÅNGT IFRÅN LAGOM

Remissförslag

Flerårsplan 2016–2019 - en plan för hållbar utveckling

BOTKYRKA
KOMMUN

Långt ifrån lagom

Innehåll

Flerårsplanens delar	3
Ett hållbart Botkyrka - utvecklingen i ett 30- årsperspektiv	4
Planeringsförutsättningar	7
Framtidens Botkyrka är en inspirerande plats full av möjligheter.....	9
Våra mål för Botkyrka under flerårsplaneperioden	10
Ekonomisk plan 2016-2019	18
Nämndernas ekonomi.....	36
Bilaga resursfördelningsmodell	51

Flerårsplanens delar

Majoritetens text beskriver den politiska majoritetens inriktning i flerårsplanen. **Kompletteras inför ks/kf beslut**

Ett hållbart Botkyrka - utvecklingen i ett 30-årsperspektiv.

Tanken med avsnittet är att lyfta blicken inför framtiden i ett längre perspektiv för att på så sätt se vad som är kommunens långsiktiga utmaningar.

Omvärldsanalysen är den årliga analysen som presenterades i november förra året och som behandlar den påverkan från omvärlden som kommunen inte kan styra över.

Framtidens Botkyrka är en inspirerande plats full av möjligheter beskriver kommunens vision, uppdrag med mera.

Våra mål för Botkyrka under flerårsplaneperioden redovisar förslag till ambitioner och mål för perioden.

Ekonomisk plan 2016-2019 innehåller förslag till driftramar för nämnderna de närmaste två åren och en inriktning för de därpå följande två åren. Avsnittet innehåller också en investeringsplan med ramar och objekt för hela flerårsplaneperioden. Avsikten är att fortsätta utvecklingen med bättre långsiktighet i förutsättningarna för nämndernas verksamheter, där viktiga vägvalsfrågor kan lyftas fram både när det gäller investeringar och i den löpande verksamheten.

Avsikten med flerårsplaneringen är att nå en metodik för bättre framförhållning och beredskap för verksamhetsförändringar som kommer att bli nödvändiga, samtidigt som mål och ambitioner på ett tydligare sätt ska samspela med de resurser som kommunen förfogar över.

Ett hållbart Botkyrka - utvecklingen i ett 30-årsperspektiv

I Botkyrka har vi bestämt oss för att vrida samhällsutvecklingen i en hållbar riktning. För att klara detta gäller det att lyfta blicken och se vad som är önskvärt i ett mycket långt perspektiv. I flerårsplanen omvandlas sedan det långa generationsperspektivet så att målen för de närmaste fyra åren ger en tydlig signal till var fokus ligger i närtid. Uppföljningen av målen ska visa på resultat – att utvecklingen faktiskt går åt rätt håll.

Att styra starka drivkrafter och bryta trender tar tid. Det är viktigt att vi i vårt arbete fokuserar på rätt saker, är konsekventa och har tålamod. För att underlätta arbetet har vi i Botkyrka pekat ut sex utmaningar som är absolut avgörande för kommunens hållbara utveckling. För att göra rätt saker på rätt plats har vi också inlett arbetet med att översätta kommunens sex hållbarhetsutmaningar till ett områdesperspektiv.

Sex avgörande utmaningar

Ett hållbart Botkyrka innebär samhällsutveckling i ett helhetsperspektiv. Kommunen anslöt sig 2004 till deklARATIONEN Ålborg+10, som innehåller åtaganden utformade för hur städer och kommuner i Europa ska utvecklas på ett hållbart sätt. I "Ett hållbart Botkyrka" har kommunen formulerat sex avgörande utmaningar att hantera i ett generationsperspektiv.

Inom sex områden måste en nuvarande svag eller dålig utveckling först bromsas och sedan vändas till en hållbar utveckling. Den generation som föds nu måste kunna växa upp i ett Botkyrka som kännetecknas av att:

- Botkyrkaborna har arbete
- Botkyrkaborna känner sig hemma
- Botkyrka har de bästa skolorna
- Botkyrka bidrar inte till klimatförändringarna
- Botkyrkaborna är friska och mår bra
- Botkyrkaborna har förtroende för varandra och för demokratin

Genom "Ett hållbart Botkyrka" har Botkyrka visat vägen för andra kommuner och städer i Europa genom att vara först med att koncentrerat formulera sina långsiktiga åtaganden och översätta dem till styrande mål i flerårsplaneringen.

Botkyrkaborna har arbete

Den lokala arbetsmarknaden behöver förbättras med fler arbetstillfällen. Botkyrkaborna behöver också bli bättre rustade för att klara kraven på arbetsmarknaden. Den kompetens som Botkyrkas mångkulturella befolkning har behöver utnyttjas bättre om Stockholmsregionen även fortsättningsvis ska klara den internationella konkurrensen.

Kommunen behöver i samverkan med näringslivet klara av att söka upp arbetsökande kvinnor och män, svara för kompetensutveckling och validering av kunskap och kompetens, utveckla företagets förmåga och förutsättningar för en bredare rekrytering och slutligen sammankoppla arbetskraft med arbetsgivare.

Botkyrkaborna känner sig hemma

Storstadsregionerna växer över hela världen och Stockholmsregionen är inget undantag. Våra bostadsområden är kommundelar i Botkyrka och samtidigt stadsdelar i Stockholmsregionen. För en bra utveckling behöver fler känna att det är bättre att bo i Botkyrka än på andra platser i storstaden.

Det innebär att vi i Botkyrka måste arbeta med bostadsområdenas attraktivitet. Eftersom nästan alla intressanta tillskott av bostäder styrs till redan attraktiva områden i regionen behöver vi också lyfta diskussionen och arbeta för att fler kommuner tar sitt ansvar i ett regionalt perspektiv.

Botkyrka har de bästa skolorna

Botkyrka är sedan länge en port till Sveriges huvudstadsregion och samtidigt en port till en av Europas konkurrenskraftigaste storstadsregioner. Skolorna i Botkyrka är bra och klarar sin uppgift bättre än förväntat, men ännu räcker inte detta för att fullt ut ge likvärdiga levnadsförutsättningar för olika grupper av flickor och pojkar. Boendesegregation i kombination med ökad valfrihet och profilering har lett till ökad uppdelning mellan resursstarka och resurssvaga elever.

I Botkyrka måste skolorna bli bättre på att ta tillvara de kunskaper som nyinflyttade till kommunen redan har. Vi måste samtidigt kunna utveckla elevernas svenska språk och fortsätta kunskapsinhämtning på modersmålet.

Botkyrka bidrar inte till klimatförändringarna

Klimatförändringar har uppstått till följd av mänsklig påverkan. I första hand behöver utsläppen av koldioxid och andra växthusgaser minskas men vi behöver också förbereda oss på konsekvenser av de klimatförändringar som redan inletts.

Våren 2009 fattade kommunstyrelsen beslut om en ny klimatstrategi. I den riktas fokus de närmaste åren på att skapa en koldioxidneutral organisation. Att genomföra klimatstrategin kommer att kräva en beslutsam styrning av verksamheter inom nämnder och bolag i hela kommunkoncernen och dessutom ekonomiska resurser för omställning av bilpark med mera.

Botkyrkaborna är friska och mår bra

Vår hälsa har stor betydelse för förankring på arbetsmarknaden och för inkomster och ekonomiska resurser. Omvänt har brist på meningsfull sysselsättning, dålig ekonomi och utanförskap stor betydelse för hur vi mår både fysiskt och psykiskt. Många barn i Botkyrka växer upp under fattiga förhållanden.

Att arbeta för att barn och unga trots ekonomiskt svåra förhållanden får en bra uppväxt är därför en viktig uppgift. En av kommunens viktigaste uppgifter är att arbeta aktivt med att Botkyrkaborna har arbete. Dessutom behöver våra skolor ge unga en trygghet och goda förutsättningar att klara sig själva i framtiden. Vi måste också skapa framtidstro hos Botkyrkaborna.

Botkyrkaborna har förtroende för varandra och för demokratin

Botkyrka har växt fort och 60- och 70-talens extrema expansion sätter fortfarande spår i form av svagare sociala nätverk. För hållbar utveckling krävs det att många agerar tillsammans. Det behövs mer samarbete mellan medborgarna, mellan medborgarna och näringslivet, mellan medborgarna och kommunen och mellan kommunen och andra offentliga organ och näringsliv.

Kommunen med alla sina verksamheter har en nyckelroll och behöver bli bättre på att utnyttja sina verktyg för ökat deltagande för olika grupper av kvinnor och män och ökad samverkan. Diskrimineringen på bostadsmarknad och arbetsmarknad måste motarbetas. Våra stadsdelar behöver planeras i högre utsträckning tillsammans med medborgarna och med sikte på fler möten mellan människor.

Planeringsförutsättningar

Omvärldsanalys

I november varje år presenterar kommunledningsförvaltningen en omvärldsanalys. Syftet med analysen är att skapa en gemensam bild av de omvärldsförändringar som kommunen blir styrd av eller på ett eller annat sätt måste ta hänsyn till i sin planering. Genom att bevaka samhällsutvecklingen förbättras möjligheterna att fatta mer strategiskt långsiktiga beslut.

Med utgångspunkt från den genomförda omvärldsanalysen är medskicken kommunledningsförvaltningens samlade rekommendation inför flerårsplanen. I medskicken sammanfattar vi de viktigaste trenderna och deras konsekvenser för kommunen. Avsikten är att peka på de omvärldsfaktorer som kommunen främst behöver hantera i flerårsplan 2016-2019.

Svensk ekonomi och arbetsmarknad går bättre, men kommunens ekonomiska utveckling håller inte samma takt
Svensk ekonomi fortsätter uppåt, arbetsmarknaden förbättras gradvis och sysselsättningen ökar under flerårsplaneperioden. Men vi får räkna med en långsam uppgång och fortsatt hög arbetslöshet. Sysselsättningsökningen ger högre skatteintäkter, men de för kommunerna viktiga generella statsbidragen ökar inte eftersom statens ekonomiska utrymme är begränsat. Vi kan vänta oss fler riktade statliga satsningar med bidrag som ställer krav på givna motprestationer. Kommunernas ekonomiska förutsättningar släpar därför efter i uppgången och samma sak gäller för Botkyrka. Tuffa prioriteringar kommer att krävas i kommande flerårsplaner.

En större befolkning ökar behovet av kommunens verksamheter
Botkyrkas befolkning växer de kommande åren och barn, unga och äldre blir fler. Det betyder att kommunen behöver utöka driftsorganisationen och investera i nya lokaler och anläggningar. Växande befolkning innebär ökade intäkter, men skatteutjämnningssystemet kompenserar inte fullt ut de ekonomiska effekterna av att medborgarna blir fler.

Förväntningarna på kommunens kärnverksamheter blir skarpare
De offentliga verksamheternas effektivitet kommer att vara i fortsatt fokus. Inom flera områden ställs krav på att verksamheterna blir bättre och medborgarna förväntar sig också en högre kvalitet. Det omfattar också upprustning av kommunens äldre lokaler och anläggningar. Staten ökar sin detaljstyrning med riktade satsningar där flera siktar på högre personaltäthet. Förenklat uttryckt behöver kommunen hantera ökade krav på verksamheterna från medborgarna utan att kunna tillföra mer pengar. Det skärper kraven på att använda de resurser vi redan har mer effektivt och på ett sätt som möter medborgarnas perspektiv på verksamheterna.

Sammanhållningen inom Botkyrka minskar och förtroendet för kommunen sätts på hårdare prov
Oro och katastrofer ute i världen bidrar till motsättningar också i Botkyrka. Även den hårdare debatten om invandring och extrema

grupperns aktiviteter ökar risken för konflikter i lokalsamhället. Bostadsmarknadens sätt att fungera i storstadsområdet fortsätter att skapa ekonomiska och sociala skillnader mellan bostadsområden i hela regionen, men stärker samtidigt identitet och samhörighet inom stadsdelarna. Vi får räkna med att förtroendet för kommunen som samhällsinstitution och sammanhållande kraft sätts på allt hårdare prov de kommande åren.

Framtidens Botkyrka är en inspirerande plats full av möjligheter

Vår vision är en beskrivning av en önskad framtid. Syftet med en vision är att ge energi, handlingskraft och vägleda oss när vi fattar beslut om vår framtida utveckling. Våra långsiktiga strategier och mål för flerårsplaneperioden syftar till att uppnå Botkyrkas vision: *”Framtidens Botkyrka är en inspirerande plats full av möjligheter. Genom kontraster, kreativitet och nyfikenhet skapar vi de bästa förutsättningarna för en hållbar framtid.”*

Ett starkt varumärke

Ett starkt varumärke bidrar till att skapa ett attraktivt Botkyrka. Varumärket ska också skapa stolthet, samhörighet och en tydlig profil. Vårt varumärke bygger på medborgarnas, näringslivets och medarbetarnas berättelser och drömmar om Botkyrka.

Botkyrka vill uppfattas som en kreativ upplevelsekommun med fokus på kultur, natur och idrott och som en hållbar boendekommun med närhet till naturen. En plats och organisation som lever upp till devisen ”långt ifrån lagom” – som betyder att vi är en kontrastrikt och kreativ mötesplats.

Långt ifrån lagom – en kontrastrikt och kreativ mötesplats

Det är viktigt för oss att definiera vad vår devis, långt ifrån lagom, står för. Vi sammanfattar vår definition i tre ord, en kontrastrikt, kreativ mötesplats, men den längre beskrivningen låter så här: ”Botkyrka kännetecknas av mängder av kontraster. Här finns allt från täta förortscentrum, vackra boendemiljöer med intressant arkitektur, till landsbygd med vacker natur med skog, ängar, sjöar och havskust. Här frodas entreprenörskap, små företag blandas med internationella storföretag. Här talas över 100 språk.

I Botkyrka är vi kreativa och stimulerar nyfikenhet. Botkyrka är en inspirerande och nytänkande kommun med breda och unika kultur- och upplevelsesatsningar. Här finns stolthet, ungdomlighet, eldsjälur och kraft.

I Botkyrka uppstår intressanta och oväntade möten. I Botkyrka möts olika internationella perspektiv, kulturer, språk och religioner på ett spännande sätt.”

Vår arbetsplats ska vara öppen, orädd och energisk

Internt har vi ledorden öppen, orädd och energisk som ska prägla vårt dagliga arbete och vår kultur på jobbet. Så här förklarar vi våra ledord:

- I Botkyrka har vi medborgarnas fokus – vi erbjuder god service och ett gott bemötande.
- I Botkyrka är vi öppna - vi samarbetar och bjuder in till dialog och är öppna för förändringar.
- I Botkyrka är vi orädda – vi är kreativa och har mod att pröva nya idéer.
- I Botkyrka är vi energiska – vi har kraft och kompetens att nå våra mål och visa resultat.

Våra mål för Botkyrka under flerårsplaneperioden

Hållbarhetsperspektivet ska avspeglas i kommunens alla verksamheter och därmed vara styrande för kommunen. En långsiktigt hållbar utveckling kräver att alla beslut tar hänsyn till såväl sociala behov som miljömässiga och ekonomiska förutsättningar. Verksamheten ska bidra till att förverkliga de sex hållbarhetsutmaningarna i dokumentet "Ett hållbart Botkyrka".

Flerårsplanens ambitioner och mål för Botkyrka som plats och samhälle utgår från sex målområden:

- Medborgarnas Botkyrka,
- Framtidens jobb,
- Välfärd med kvalitet för alla,
- Grön stad i rörelse,
- Kultur och kreativitet ger kraft
- En effektiv och kreativ kommunal organisation.

Inom respektive målområde anges ett antal mål samt indikatorer. I uppföljningen ska samtliga individbaserade indikatorer anges per kommundel med kön som övergripande indelningsgrund.

Nämnderna ska i sina ettårsplaner ange hur de bidrar till att uppnå flerårsplanens mål genom att ange sina åtaganden gentemot de angivna målen och indikatorerna. De ska även ange sina egna nämndmål kopplade till flerårsplanens mål.

Kommunens verksamheter kan inte ses isolerade från varandra. De måste samverka och förstärka varandra. Samtliga de mål som flerårsplanen ställer upp syftar till att förverkliga Botkyrka kommuns vision.

Målområde - Medborgarnas Botkyrka

Demokratin är grunden och utgångspunkten för all kommunal verksamhet. Kommunen är medborgarnas verktyg för att ta ett gemensamt ansvar för gemensamma angelägenheter i lokalsamhället. Engagerade, informerade och aktiva kommuninvånare, med lika rättigheter och möjligheter att bidra till samhällsbygget, är en förutsättning för en långsiktigt hållbar utveckling.

Men skillnaderna i inflytande och levnadsvillkor är stora och diskriminering inskränker människors rättigheter. Det begränsar demokratin. Därför är det ett centralt kommunalt uppdrag att verka för jämlikhet, jämställdhet mellan kvinnor och män och lika rättigheter och möjligheter för alla.

Den representativa demokratin lägger ytterst den politiska makten i folkets händer. Genom sitt deltagande i valen tar medborgarna ansvar för sitt samhälle. Därför är ett högt valdeltagande både en mätare av demokratins förankring och ett värde i sig självt. Men den representativa demokratin kräver också ett ständigt pågående offentligt samtal och ett myller av arenor för dialog och påverkan på samhällsutvecklingen. Genom kultur, föreningsliv och folkbildning hålls demokratin levande.

Botkyrka är ett interkulturellt samhälle rikt på erfarenheter och kunskaper. Vår kulturella och språkliga mångfald är en oerhörd tillgång i en alltmer gränslös värld – en tillgång som bara delvis är utnyttjad. Det handlar om att skapa förutsättningar för att individer och grupper inte bara ska samexistera, utan också samspela för att nå gemensamma mål. Så kan vi skapa en positiv spiral som ger kommunens invånare ökad framtidstro, fler arbetstillfällen och bättre levnadsvillkor.

Mål 1. Botkyrkaborna är mer delaktiga i samhällsutvecklingen.

Indikatorer

- Andelen invånare som upplever att de kan vara med och påverka i kommunala frågor som intresserar dem
- Invånare som har vänner i en annan kommun

Mål 2. Botkyrkaborna har mer jämställda¹ och jämlika förutsättningar och möjligheter.

Indikatorer

- Invånare som upplever att de utsätts för diskriminering
- Ekonomisk utsatthet bland barn (Rädda barnen)
- Andel invånare som upplever att kommunens anställda ger dem ett bra bemötande

---

¹ I uppföljningen av samtliga individbaserade indikatorer redovisas per område med kön som övergripande indelningsgrund – ger sammantaget en bild av utvecklingen när det gäller jämställda och jämlika levnadsvillkor

- Uppmätt tillgänglighet till den fysiska miljön i de lokaler där kommunen bedriver verksamhet
- Andel mål och åtaganden med jämställdhetsperspektiv per nämnd, samt andel indikatorer och nyckeltal per nämnd som följs upp med kön som övergripande indelningsgrund

Mål 3. Botkyrkaborna är friskare och mår bättre

Indikatorer

- Ohälsotalet
- Självskattad hälsa
- Livslängd

Berörda nämnder:

Målområde - Medborgarnas Botkyrka - samtliga

Mål 1 - samtliga

Mål 2 – samtliga

Mål 3 – samtliga

Målområde - Framtidens jobb

Botkyrka är en kommun som växer och utvecklas. Här finns språkkunskaper och internationella erfarenheter som är ovärderliga för näringslivet i en globaliserad ekonomi. Vi befinner oss i en expansiv storstadsregion med allt vad det innebär av dynamik och nytänkande, men också påfrestningar på människor och miljö.

Allas möjlighet till arbete och egen försörjning är avgörande för att åstadkomma en samhällsutveckling som kännetecknas av demokrati, social sammanhållning och långsiktig hållbarhet. Arbetslösheten måste pressas tillbaka.

Klimathotet och nödvändigheten av en långsiktigt hållbar samhällsutveckling ställer allt högre krav på energisnålt boende, klimatsmarta transporter och genomtänkt samhällsplanering. Det är investeringar som ger utveckling och arbetstillfällen. Botkyrka ska gå i spetsen och ge utrymme för grön teknik och gröna arbeten.

I den regionala kärnan Flemingsberg växer ett av norra Europas viktigaste centra för högre utbildning, medicinsk forskning och bioteknik fram. Botkyrka ska vara en aktiv partner i utvecklingsarbetet.

Botkyrkas strategiska satsning på de kreativa näringarna binder samman kultur, utbildning och näringsliv. Kreativitet och entreprenörskap skapar nya arbeten, nya möjligheter och nya tankar. Botkyrka ska vara en intressant plats för nya företag.

Mål 4. Fler Botkyrkabor kan försörja sig på eget arbete eller företagande.

Indikatorer

- Förvärvsfrekvensen i Botkyrka
- Sammanräknad förvärvsinkomst
- Andel ungdomar 16-24 år som arbetar eller studerar

Mål 5. Botkyrka attraherar fler företag, särskilt inom miljö, hälsa och kreativa näringar.

Indikatorer

- Antal tillkommande företag
- Antal arbetstillfällen i kommunen
- Antal företag inom berörda branscher
- Antal sysselsatta (dagbefolkning) inom berörda branscher
- Andel företag som uppger att de fått ett gott bemötande från kommunen

Berörda nämnder:

Målområde – Framtidens jobb - samtliga

Mål 4 - Kommunstyrelsen, Arbetsmarknads- och vuxenutbildningsnämnden, socialnämnden.

Mål 5 – Kommunstyrelsen, Samhällsbyggnadsnämnden, Upplev Botkyrka AB

Målområde - Välfärd med kvalitet för alla

Genom kommunen organiserar och betalar Botkyrkaborna en stor del av den gemensamma välfärden. Utbildning, fritidsverksamhet och kultur, vård, omsorg och social trygghet, samhällsplanering och miljöskydd, vägar och vatten osv. är nödvändiga delar av den samhällsservice som ett modernt samhälle kräver och medborgarna förväntar sig. Verksamheten ska organiseras så att vi når högsta möjliga kvalitet för alla och så att fördelningen styrs solidariskt av behoven.

Utbildning – från förskola, via grundskola och gymnasium till högskola och vuxenutbildning – är en mänsklig rättighet och en förutsättning för samhällsutvecklingen. Alla Botkyrkas barn och ungdomar har rätt att kräva en utbildning som ger dem de kunskaper och färdigheter de behöver och som ger dem valmöjligheter både vad gäller arbete och fortsatta studier.

Botkyrkabor av alla åldrar ska ha goda förutsättningar att med kultur, idrott, föreningsliv och samhällsengagemang ha ett aktivt och utvecklande liv. Våra medborgare ska ha möjlighet att kunna förverkliga sina drömmar och ambitioner oavsett ålder eller fysiska förutsättningar

Trygghet är att veta att det finns ett skyddsnät om något händer och att man får den hjälp man behöver när de egna krafterna avtar. Trygghet ger frihet och kraft att delta i samhällslivet fullt ut. Vi ska ha en vård och omsorg som utgår

från behoven och respekterar individen. Kommunen ska ge människor möjlighet att komma tillbaka till hälsa, arbete och ett gott liv.

Mål 6. Kunskapsresultaten förbättras och skillnader beroende på kön och social bakgrund minskar.

Indikatorer

- Andel av kommunens grundskoleungdomar med behörighet till gymnasieskolan
- Andel av kommunens gymnasieungdomar som fullföljt sin gymnasieutbildning vid 20 års ålder.
- Andel av kommunens gymnasieungdomar som övergått till högskolestudier inom 3 år.

Mål 7. Botkyrkas äldre lever ett mer aktivt liv och får den vård och omsorg de behöver.

Indikatorer

- Andel invånarna över 65 år som upplever att det är tryggt att åldras i Botkyrka
- Andel 80+ som klarar sig utan hemtjänst eller särskilt boende

Berörda nämnder:

Målområde – Valfärd med kvalitet för alla - samtliga

Mål 6 – Utbildningsnämnden, Kultur- och fritidsnämnden, socialnämnden

Mål 7 – Kommunstyrelsen, Vård och omsorgsnämnden,

Samhällsbyggnadsnämnden, Tekniska nämnden, Kultur- och fritidsnämnden.

Målområde - Grön stad i rörelse

Botkyrka har goda förutsättningar att bygga den moderna, gröna staden där miljöer med boende, offentliga rum och verksamheter ger utrymme för kreativitet och utveckling samtidigt som våra naturområden värnas och görs tillgängliga för fler. En hållbar utveckling förutsätter rörelse och förändring. Attraktiva och tillgängliga offentliga miljöer bidrar till en bättre folkhälsa.

Vi måste säkra en ekologiskt hållbar utveckling som minskar miljöbelastningen och gynnar biologisk mångfald. Botkyrka ska bli fossilbränslefritt och klimatneutralt. Med den utgångspunkten ska vi utveckla levande stadsdelar och ge Botkyrkaborna förutsättningar att göra klimatsmarta val. Energisparande och hållbara transportsystem ska stimuleras.

Genom strategiska utvecklingsprogram i varje stadsdel, som innefattar såväl sociala som fysiska faktorer, engageras medborgarna i samhällsutvecklingen och kommundelarnas förutsättningar tas tillvara. Vi ska verka för en varierad struktur, såväl inom stadsdelarna som i kommunen som helhet, och för närmare kontakter mellan kommunens alla delar.

Mål 8. Fler företag och hushåll är fossilbränslefria och energieffektiva.

Indikatorer

- Utsläpp av koldioxid per invånare
- Totala elinköp i Botkyrka per invånare

Mål 9. I Botkyrka byggs fler attraktiva bostäder för ökad variation och mer levande stadsmiljöer.

Indikatorer

- Antal färdigställda nya bostäder i Botkyrka
- Andel invånare som uppger att de kan rekommendera en vän att flytta till sitt bostadsområde
- Andel invånare som upplever att det är tryggt i deras närområde

Berörda nämnder:

Målområde – Grön stad i rörelse - samtliga

Mål 8 – Kommunstyrelsen, Samhällsbyggnadsnämnden

Mål 9 - Kommunstyrelsen, Samhällsbyggnadsnämnden, Utbildningsnämnden, Kultur- och fritidsnämnden, Socialnämnden, Botkyrkabyggen

Målområde - Kultur och kreativitet ger kraft

Botkyrka ger kulturen utrymme. Kulturen är ett redskap för kreativitet, kommunikation och personlig utveckling. Kultur bidrar till att skapa identitet och hemkänsla. Den främjar demokrati och delaktighet, entreprenörskap och näringslivsutveckling. Den sociala ekonomin är ett viktigt verktyg.

Föreningslivet och folkbildningen spelar en särskilt viktig roll för utvecklandet av ett starkt, interkulturellt samhälle där alla invånares förmågor tas till vara. Att ge goda förutsättningar för kultur- och föreningslivet är därför en viktig kommunal uppgift.

Mål 10. Kommunen stimulerar kreativitet och entreprenörskap.

Indikatorer

- Andel invånare som upplever att kommunen satsar på kreativitet och entreprenörskap.

Mål 11: Fler Botkyrkabor har möjlighet att uppleva och skapa kultur.

Indikatorer

- Andel invånare som är nöjda med möjligheterna att ta del av kulturutbud och/ eller att själv vara med
- Andel invånare som deltagit i kulturaktiviteter i Botkyrka

Berörda nämnder:

Målområde – Kultur och kreativitet ger kraft - samtliga

Mål 10 – samtliga, exkl socialnämnden

Mål 11 – samtliga, exkl socialnämnden

Målområde - En effektiv och kreativ kommunal organisation

Kommunens förvaltningar och verksamheter är inga självändamål utan Botkyrkabornas redskap för att organisera sina gemensamma angelägenheter. Den kommunala verksamheten ska bedrivas effektivt så att vi på både kort och lång sikt uppnår bästa möjliga kvalitet med tillgängliga resurser. Resurser ska fördelas efter behov.

Kommunen ska vara en föredömlig arbetsgivare som erbjuder goda villkor och tar tillvara personalens kunskaper och kreativitet. Organisation och metoder, grundade på vetenskap och beprövad erfarenhet, ska kontinuerligt kunna anpassas till samhällsutvecklingen och förändrade uppgifter. Kommunen ska erbjuda heltidsanställning till alla som önskar det. Antalet timanställningar och andra visstidsanställningar ska minimeras.

För att behålla handlingsfriheten är det nödvändigt att kommunens ekonomi är stabil, under kontroll och långsiktigt balanserad.

Kommuninvånarna ska få ett bra bemötande i kontakten med de anställda i kommunen. Alla ska bemötas med respekt, få sakkunnig information, stöd och hjälp. Ingen ska särbehandlas eller diskrimineras.

För att vi ska kunna fullgöra våra uppgifter på ett bra sätt måste kommunens anställda i allmänhet och cheferna i synnerhet, spegla befolkningssammansättningen.

Mål 12: Effektiv organisation med ökad kvalitet och rätt kompetens.

Indikatorer

- Andel invånare som anser att kommunens anställda ger dem bra bemötande
- Anställda upplever att de har inflytande över sitt arbete
- Sjukfrånvaro för kommunens anställda

- Andel chefer med utländsk bakgrund
- Andel deltidsanställda som önskar arbeta heltid
- Andel medarbetare som har tillsvidareanställning
- Resultat av skatteintäkterna

Mål 13. Klimatneutral kommunal organisation senast 2020

Indikatorer

- Kommunens inköp av fossilbränsle
- Andel fordon för fossilbränslefria bränslen
- Bilpoolsandel av det totala antalet körda kilometer i tjänsten i kommunen
- Energiförbrukning per kvadratmeter i kommunens fastigheter och anläggningar

Berörda nämnder:

Målområde – En effektiv och kreativ kommunal organisation - samtliga

Mål 12 – samtliga

Mål 13 - samtliga

Ekonomisk plan 2016–2019

Beskrivningen av de ekonomiska förutsättningarna inför flerårsplaneperioden är i detta remissförslag mer kortfattad än normalt. Tanken är att istället lägga extra tonvikt i remissförslaget på beskrivningen av förslag som budgetberedningen särskilt önskar nämndernas synpunkter på, framförallt förslaget till ny resursfördelningsmodell. Dessutom innehåller förslaget betydande effektiviseringskrav, vilket det är viktigt att nämnderna beskriver konsekvenserna av.

Som vanligt finns förslag till driftramar för nämnderna de två första åren av perioden. På längre sikt är de ekonomiska prognoserna mer att betrakta som framskrivningar. De sista två åren av perioden bör därför mer betraktas som räkneexempel vad gäller såväl kommunens resultat som utrymmet för nämndernas ramar. Däremot sträcker sig investeringsbudgeten över hela flerårsplaneperioden.

Utgångsläget – en lång period med starka resultat bröts 2014

Under åren 2010–2013 uppgick kommunens årliga resultat till 150–200 miljoner kronor. Det är mycket starka resultat som dessutom med marginal översteg genomsnittet för kommunsektorn, räknat i t.ex. kronor per invånare.

Under 2012 och 2013 erhöll alla kommuner stora återbetalningar av tidigare inbetalda premier från AFA Försäkring. Det är en viktig förklaring till de starka resultaten dessa år. För år 2013 tillkommer för Botkyrkas del mycket stora överskott för nämnderna. Årets resultat för Botkyrka 2013 uppgick till 194 miljoner.

Kommunens resultat uppgick förra året endast till 38 miljoner kronor. Det är ändå bättre än budgeterat, vilket förklaras av att nämnderna redovisar ett överskott på sammantaget ca 30 miljoner. Nämndernas överskott har ändå minskat med 34 miljoner jämfört med 2013 vilket är en förklaring till resultatförsämringen. En annan är att kommunerna inte erhållit en motsvarande återbetalning från AFA försäkring 2014. Andra specifika förklaringar för Botkyrka rör också intäktssidan. Förändringarna i det kommunala utjämnings-systemet som genomfördes 2014 innebär minskade intäkter med 22,5 miljoner detta år. Nästan lika mycket minskar intäkterna från den särskilda kompensationen för snabb befolkningstillväxt till följd av att befolkningsökningen bromsade in under 2013.

Även det genomsnittliga resultatet för kommunsektorn försämrades 2014. Dock inte alls i samma omfattning som i Botkyrka. För första gången på många år redovisar kommunen 2014 ett resultat i kronor per invånare som är sämre än genomsnittet för övriga kommuner.

Låg skuldsättning, men stort upprustningsbehov

En viktig del av utgångsläget är den finansiella situationen. Trots att kommunen till skillnad från flera andra kommuner själv äger merparten av anläggningarna och verksamhetslokalerna är låneskulden låg, om man exkluderar vidareutlåningen till de kommunala

bolagen. Vid årsskiftet uppgick den del av upplåningen som avser den kommunala verksamheten till cirka 140 miljoner kronor. Det är en jämförelsevis låg upplåning.

Det är dock viktigt att påpeka att resultaten inte varit tillräckliga för att finansiera investeringarna med egna medel under senare år, trots mycket starka resultat. Genom de goda resultaten har upplåningen visserligen ökat mindre än befarat, men det är ändå så att investeringstakten inte har kunnat finansieras fullt ut av avskrivningar och årets resultat. Med andra ord innebär inte de starka resultaten att kommunen sparar i ladorna. Överskotten går till att finansiera kommunens investeringsutgifter.

Problemet är att vi nu står inför stora upprustningsbehov. Det akuta, icke planerade underhållet har de senaste två åren spräckt budgeten och uppgått till belopp som bara är marginellt mindre än det planerade underhållet. Det är en effekt av kommunens kraftiga utbyggnad under 70-talet. De äldre lokalerna och anläggningarna är i dåligt skick och underhållsinsatserna har historiskt varit otillräckliga. Det kommer under en tid att krävas stora reinvesteringar i kommunala verksamhetslokaler och anläggningar. Investeringsbudgeten i denna flerårsplan är därför rekordhög. Det är också den stora ekonomiska utmaningen för framtiden. Investeringar som vi inte kan finansiera med egna medel kommer att öka kommunens kapitalkostnader och tränga undan andra verksamhetsresurser, alldeles oavsett om vi i utgångsläget har låga skulder eller inte.

Intäkterna under flerårsplanperioden – konjunkturförbättring, men ändå svag intäktsutveckling

2014 blev ett år där tillväxten tog lite bättre fart. BNP ökade med cirka 2 procent. Sysselsättningen ökade också i förhållandevis snabb takt. Men arbetslösheten har hittills bitit sig fast på en hög nivå eftersom antalet personer i arbetskraften också har ökat i nästan samma takt som sysselsättningen.

Under åren sedan finanskrisen har sysselsättningen utvecklats förvånansvärt bra i förhållande till produktionen (dvs BNP-utvecklingen). Utan denna utveckling hade situationen på arbetsmarknaden varit betydligt sämre. Men det finns också en baksida. Reviderade beräkningar från Statistiska centralbyrån, SCB, visar att produktiviteten i princip har varit oförändrad sedan 2007, dvs. sysselsättning och produktion har ökat i samma takt. Det är en mycket ovanlig utveckling som gör sysselsättningsutvecklingen framöver mycket svårbedömd. Det är inte osannolikt att tillväxten kan ta fart och produktionen öka utan någon större uppgång i sysselsättningen. Mot denna bakgrund kan SKL:s bedömning nedan anses vara ganska optimistiskt. Sysselsättningen bedöms öka i snabb takt även i år och nästa år, vilket också innebär att arbetslösheten sjunker kraftigt.

Tabell 1 Nyckeltal för svensk ekonomi, SKL febr (procentuell förändring)

	2013	2014	2015	2016	2017	2018
BNP	1,3	1,9	2,9	3,2	2,3	1,9
Sysselsättning, timmar	0,4	1,7	1,3	1,6	0,7	0,4
Öppen arbetslöshet, nivå	8,0	7,9	7,4	6,6	6,5	6,5
Timlön	2,5	2,8	3,0	3,2	3,4	3,5
Konsumentpriser, KPIX	0,5	0,2	0,4	1,4	1,7	1,9

Som framgår av tabell 1 väntas tillväxten ta ordentlig fart 2015. Även om det till en del förklaras av en bättre utveckling i vår omvärld är det framförallt en snabb ökning av hushållens konsumtion tillsammans med ökade investeringar som ligger bakom utvecklingen. Hushållens genomsnittliga sparkvot är rekordhög i ett historiskt perspektiv. En betydande del av årets inkomst sparas varje år, även om paradoxen är att hushållens skulder samtidigt ökar till följd av stigande bostadspriser. Men det finns ändå utrymme för en ökad konsumtion. Även det extrema ränteläget kan bidra till så väl ökad konsumtion som ökade investeringar.

Den förväntade sysselsättningsuppgången innebär också en snabbare skatteunderlagsökning från 2015. Effekten av sysselsättningsökningen på skatteunderlaget är dubbel. Dels ger sysselsättningen ökat skatteunderlag i sig, dels leder uppgången på arbetsmarknaden som framgår av tabell 1 till högre löneökningar. Det senare innebär även att lönerna för kommunanställda förväntas öka i snabbare takt, vilket reducerar den reala ökningen av skatteunderlaget.

Tabell 2 Skatteunderlagstillväxt 2013–2018, SKL febr (procentuell ökning)

	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Prognos febr 2015	3,4	3,2	5,1	5,1	4,5	4,3
Prognos april 2014	3,5	3,4	4,7	5,3	4,9	

År 2015 och 2016 är två år med stark tillväxt i kommunernas skatteintäkter och även 2017 och 2018 ökar skatteunderlaget i god takt. Skatteunderlaget ökar väsentligt snabbare än löne- och prisökningarna som framgår av tabell 1. Den samhällsekonomiska utvecklingen bidrar därför positivt till de ekonomiska förutsättningarna de närmaste åren.

Men det finns också faktorer som motverkar den relativt gynnsamma utvecklingen av samhällsekonomin i SKL:s prognos:

- *Rekordstor befolkningsökning.* Förra året hade Sverige den största folkökning som någonsin uppmäts. Befolkningen ökade med ca 102 500 personer. Ökningen av skatteunderlag och skatteintäkter ska därför också räcka till verksamhet för den ökade befolkningen.
- *Oförändrade generella statsbidrag.* De generella statsbidragen utgör en så pass stor del av finansieringen att utvecklingen har stor betydelse för kommunernas

ekonomiska förutsättningar. Oförändrade statsbidrag urholkar kommunernas intäkter när priser och löner stiger.

- *Förändringar i det kommunala utjämningsystemet.* 2014 infördes förändringar i det kommunala utjämningsystemet som missgynnar Botkyrka. Intäkterna minskar med ytterligare 22,5 miljoner 2015 och med ytterligare 14 miljoner 2016.

Svag ökning av verksamhetsutrymmet

Trots att tillväxten väntas ta fart ökar verksamhetsutrymmet med endast 59 respektive 50 miljoner kronor 2016 respektive 2017. Med verksamhetsutrymme menas hur mycket verksamheternas kostnader kan öka vid oförändrat resultat, utöver den kostnadsökning som följer av pris- och löneökningar. Ökar kostnaderna mer än utrymmet försämras resultatet, ökar kostnaderna mindre än utrymmet stärks istället resultatet. Dessutom är i utgångsläget det budgeterade resultatet för 2015 relativt svagt. Resultatet uppgår till 58 miljoner kronor, motsvarande 1,3 procent av skatter och generella statsbidrag.

De sista åren av perioden ska mer betraktas som räkneexempel. Men som framgår av tabell 3 finns det för närvarande inget som säger att vi befinner oss i en tillfällig ekonomisk svacka som innebär att vi kan skjuta nödvändiga anpassningar till det ekonomiska läget på framtiden.

Ökningen av verksamhetsutrymmet de närmaste åren är väsentligt mindre än den historiska ökningen av verksamhetens kostnader i kommunen. Orsaken är som framgått ovan att oförändrade generella statsbidrag till kommunsektorn urholkar intäkterna när priser och löner stiger, samt att kommunens intäkter från det kommunala utjämningsystemet till följd av förändringarna fortsätter att minska.

Tabell 3 Ökat verksamhetsutrymme 2016-2019 (mnkr) ²

	2016	2017	2018	2019
Ökade skatteintäkter	+163	+209	+213	+204
Pris- och löneökningar	-123	-140	-155	-155
Övrigt (avskrivningar, finansnetto m.m.)	+19	-19	-27	-16
Ökat verksamhetsutrymme	+59	+50	+31	+33

Under rubriken övrigt i tabellen återfinns bland annat en årlig minskning av utrymmet på cirka 20 miljoner per år som förklaras av ökade avskrivningar och försämrat finansnetto till följd av den höga investeringsnivån. Under 2016 ger dock posten övrigt ett delvis missvisande positivt bidrag till verksamhetsutrymmet. Det beror på

²Siffrorna i tabell 3 överensstämmer inte helt med resultaträkning och driftsammanställning. Det beror på att skatteväxlingen för övertagandet av viss lss-verksamhet inte är medräknad eftersom denna inte påverkar det egentliga utrymmet.

att jämförelsen görs mot ettårsplanen som byggde på regeringens förslag till budgetproposition inklusive höjda arbetsgivaravgifter. Vissa korrigeringar av interna poster har också gjorts utifrån bokslutet för 2014, bland annat avseende differensen mellan faktiska och kalkylerade arbetsgivaravgifter. Dessutom är prognosen för räntan på pensionsskulden kraftigt sänkt för år 2016.

Verksamhetsutrymmets ökning är långt ifrån tillräcklig för att klara de behovsökningar som följer av framförallt befolkningsutvecklingen (se nedan). Det innebär att de ekonomiska förutsättningarna är fortsatt svåra. Om nämnderna ska ges rimlig kompensation för stigande löner och priser samt ökade volymer kommer det att krävas effektiviseringar för att inte resultatet ska försämrats.

Effekten av pris- och löneökningarna i tabellen ovan är baserade på SKL:s prognoser (se tabell 1) för löneökningarna på arbetsmarknaden i stort samt över prisökningarna (exkl. effekten av ränteförändringar - KPIX).

Befolkningsökningen har bromsat in, men fortsatt snabb behovstillväxt

Under 2014 ökade antalet invånare i Botkyrka med 1321 personer, motsvarande 1,5 procent, vilket är ungefär samma ökning som 2013. Ökningstakten har avtagit jämfört med åren 2011 och 2012. Dessa två år hade kommunen dock de två största befolkningsökningarna sedan slutet av 70-talet. Särskilt snabbt ökade befolkningen även förra året i de äldre åldersgrupperna och i grundskoleåldrarna.

I tabell 4 redovisas kommunens befolkningsprognos från i maj 2014. I prognosen beräknas befolkningen öka med cirka 1600 invånare per år under flerårsplaneperioden, dvs. i något snabbare takt än under 2014. Även under prognosperioden är det de äldre och grundskolebarnen som ökar i snabbast takt. Att det är just dessa åldersgrupper innebär också att behoven av skola och äldreomsorg fortsätter att öka i snabb takt.

I det förslag till ny resursfördelningsmodell som beskrivs nedan utgår uppräknningen av nämndernas ramar utifrån befolkningsutvecklingen i tabell 4. Inför fastställandet av flerårsplanen kommer en ny befolkningsprognos att tas fram som bygger på befolkningsutfallet vid årsskiftet. Detta kan innebära vissa korrigeringar av prognosen.

Tabell 4 Befolkningsprognos 2014-2019

Ålder	2014	2015	2016	2017	2018	2019
0	1 295	1 325	1 345	1 365	1 385	1 400
1-5	6 415	6 535	6 615	6 795	6 910	7 035
6-15	11 520	11 890	12 190	12 435	12 690	12 895
16-18	3 340	3 295	3 385	3 420	3 565	3 680
19-64	54 470	55 315	56 125	56 985	57 860	58 790
65-79	9 715	9 940	10 080	10 220	10 260	10 345
80-w	2 400	2 475	2 565	2 675	2 820	2 960
Summa	89 155	90 765	92 315	93 890	95 490	97 105

För prognosen över kommunens intäkter från inkomstskatt och statsbidrag är befolkningsökningen central. I denna prognos har vi valt att räkna med en ökning på 1200 personer per år, d.v.s något mindre än i befolkningsprognosen ovan. Antagandet görs för att minska risken för nedjusteringar av intäkterna inför ettårsplanen. Men det är alltså inte helt konsekvent med befolkningsprognosen ovan.

Nämndernas ramar – ny resursfördelningsmodell från 2016

Fullmäktiges beslut om nämndernas ekonomiska ramar är ett av de allra mest centrala politiska besluten. Det utgår från en rad överväganden kring verksamheternas behov, utvecklingen i omvärlden och kommunens prioriteringar för framtiden. I denna flerårsplaneremiss tar rambesluten sin utgångspunkt i ett förslag till ny resursfördelningsmodell. Det är av stor vikt att nämnderna lämnar synpunkter på detta förslag i sina remissvar. Nedan framgår några frågor som budgetberedningen särskilt önskar svar på från nämnderna.

Detaljerade beräkningar per nämnd framgår av bilaga. Förvaltningarna har också fått beräkningarna i excel för att bättre kunna följa och kontrollera beräkningarna.

Syfte och avgränsningar

Syftet med en resursfördelningsmodell är att objektivt försöka jämföra förutsättningarna i förhållande till föregående års budget. Hur mycket mer eller mindre resurser krävs för att verksamheten på grund av framförallt befolkningsförändringar ska ha samma förutsättningar som föregående år? Det ger ett utgångsläge inför ställningstaganden om ett verksamhetsområde bör ha mer eller mindre resurser (per brukare) än föregående år.

En resursfördelningsmodell är ett underlag för det politiska beslutet om nämndernas ramar. Det ersätter på inget sätt de politiska avvägningarna. En tydlig och accepterad resursfördelningsmodell kan istället bidra till att tydliggöra vad som är de politiska prioriteringarna i ramtilldelningen. Ett starkt motiv för en resursfördelningsmodell är transparens. Även medborgarna bör ha en möjlighet att ta del av hur och på vilka grunder resurserna fördelas i kommunen. Det blir även en tydligare koppling mellan invånare/brukare och verksamhetens resurser, vilket ökar fokus på medborgarna istället för på den kommunala organisationen. En resursfördelningsmodell kan även bidra till en mindre detaljfokuserad ramdiskussion och istället ge mer utrymme för långsiktiga och strategiska överväganden.

Individuella och kollektiva tjänster

Kommunala tjänster kan grovt delas in i individuella och kollektiva tjänster. Individuella tjänster är tjänster som bara en person åt gången kan konsumera. Skola, vård och omsorg betraktas som individuella tjänster. Kollektiva tjänster kan däremot konsumeras av en person utan att nyttan begränsas för andra. I praktiken är det inte

riktigt så enkelt. Exempel på kollektiva tjänster är vägar, bibliotek och administration. Även för kollektiva tjänster finns begränsningar och därmed behov av ökade resurser om allt för många konsumerar dessa tjänster. Till sist blir det helt enkelt för trångt på befintliga vägar.

Resursfördelningsmodellen bygger på befolkningsutvecklingen. Men befolkningsutvecklingen föreslås få olika genomslag för individuella och kollektiva tjänster. För individuella tjänster föreslås befolkningsutvecklingen få fullt genomslag i beräkningen. Kopplingen mellan fler barn i skolan eller fler äldre i äldreomsorgen och behovet av resurser är stark. För kollektiva tjänster är kopplingen mellan fler invånare och resursbehoven inte lika direkta och framförallt mer långsiktiga. En kommun med stor befolkning har visserligen högre kostnader för vägar, bibliotek och administration än en kommun med en liten befolkning. Men det är i normalfallet rimligt att räkna med ett mer begränsat genomslag på kostnaderna av befolkningsutvecklingen. I förslaget har vi därför räknat med att befolkningsutvecklingen slår igenom till 50 procent.

De individuella tjänsterna har olika karaktär. Alla barn ska gå i skolan och hur befolkningsutvecklingen påverkar behoven av kommunens skolverksamhet är därför ganska uppenbart. Även för äldreomsorg går det relativt bra att förutsäga behovsutvecklingen utifrån utvecklingen av antalet äldre, trots att det inte ens är en majoritet av de allra äldsta som har kommunal äldreomsorg. Däremot riktar sig t.ex. verksamhet för funktionsnedsatta eller barn- och ungdomsvård inom socialtjänsten till en begränsad del av befolkningen. Befolkningsutvecklingen har betydelse för behoven, men även andra faktorer spelar in. Modellens förslag om att skriva fram även dessa verksamheter med befolkningsutvecklingen innebär ett antagande om att oförändrad andel av relevant åldersgrupp tar del av verksamheten. Över tid är det därför särskilt viktigt att följa utvecklingen inom dessa områden.

Modellen i korthet

Nästan alla kommunens verksamheter föreslås ingå i den nya fördelningsmodellen. De nämnder som till största delen har verksamheter som bedöms vara individuella tjänster är arbetsmarknads- och vuxenutbildningsnämnden, utbildningsnämnden, socialnämnden och vård- och omsorgsnämnden. Inom socialnämnden bedöms öppen förskola vara en kollektiv tjänst. Inom socialnämnden kommer dessutom ekonomiskt bistånd att hanteras i särskild ordning då det främst är andra faktorer som påverkar kostnadsutvecklingen. De nämnder som har verksamheter som i huvudsak bedöms vara kollektiva tjänster är kommunstyrelsen, samhällsbyggnadsnämnden, tekniska nämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden samt kultur- och fritidsnämnden.

För samtliga nämnder hanteras nämndkostnader och gemensamma verksamheter, till exempel administration, som kollektiva tjänster. För samtliga kollektiva tjänster föreslås effekterna av befolkningsförändringen bara få slå igenom till 50 procent. För de individuella tjänsterna slår effekterna igenom fullt ut.

Den föreslagna resursfördelningsmodellen utgår från respektive nämnds budgetram 2015. De prioriteringar som kommunfullmäktige hittills har gjort i budgeten ligger därmed fast.

De två grundstenar som fördelningsmodellen bygger på är budget 2015 samt en kommungemensam befolkningsprognos.

Respektive nämnds budgetram 2015 delas in i delverksamheter. Till varje delverksamhet kopplas sedan en åldersgrupp som till övervägande del representerar de invånare som konsumerar verksamhetens tjänster. Det kan finnas invånare som använder sig av en verksamhet som både är yngre och äldre än den angivna åldersgruppen. Kostnaden för dessa invånare finns dock med i nämndens totala budget för 2015 och ingår därmed i basen även åren framåt.

Ett exempel är äldreomsorg där modellen bygger på tre åldersgrupper över 65 år. Det finns idag kommuninvånare som är yngre än 65 år och som får insatser inom äldreomsorgen. Kostnaden för dessa invånare ingår i vård- och omsorgsnämndens budget 2015 som fördelas efter antalet invånare i åldersgrupperna över 65 år. Så länge andelen invånare yngre än 65 år som har insatser inte ökar i förhållande till antalet invånare över 65 år så får nämnden medel för dessa invånare även i den nya modellen.

Nedan redovisas ett exempel på hur resursfördelningsmodellen är uppbyggd.

Nämnd: Utbildningsnämnden

Basår 2015

Invånare	Åldersgrupp	Antal
	1-5 år	6 475
	6-10 år	6 075
	7-12 år	7 133

Budget, tkr	KF Bu-ram	Justeringar	Just. Bu-ram
Förskola 1-5 år	-618 641		-618 641
Fritidshem 6-10 år	-63 789		-63 789
Grundskola 7-12 år	-55 205		-55 205

Budget per invånare, kr

Förskola 1-5 år	-95 543,01	-95 543,01
Fritidshem 6-10 år	-10 500,25	-10 500,25
Grundskola 7-12 år	-91 436,84	-91 436,84

Genom att dela budgeten för en verksamhet med antalet invånare i aktuell åldersgrupp får man fram budget i kronor per invånare för 2015.

Underlag till flerårsplan

Invånare		2016	2017	2018	2019
	1-5 år	6 575	6 705	6 853	6 973
	6-10 år	6 228	6 328	6 420	6 535
	7-12 år	7 300	7 455	7 593	7 698
Volymökning/-minskning		2016	2017	2018	2019
	1-5 år	100	130	148	120
	6-10 år	153	100	92	115
	7-12 år	167	155	138	105
Budget	Effekt av befolkn. förändr	2016	2017	2018	2019
1-5 år	1	-9 554	-12 421	-14 140	-11 465
6-10 år	1	-1 607	-1 050	-966	-1 208
7-12 år	1	-15 270	-14 173	-12 618	-9 601

Förslag till budgetjustering beräknas genom att ta befolknings-/ volymförändringen aktuellt år multiplicerat med budget per invånare 2015 i aktuell åldersgrupp. Är det en verksamhet som bedöms som kollektiv tjänst slår effekten igenom till 50 procent.

Exempel 1-5 år 2016: 100 invånare*95 543,01 kr = ■■■ tkr.
Summan kommer att räknas upp för pris- och löneökningar.

Utfall av modellen

Nedan redovisas en sammanställning på hur befolkningsförändringen påverkar respektive nämnds budgetram för åren 2016-2019. Beräkningarna är i 2015 års budgetnivå. Volymberäkningarna kommer att räknas upp för pris- och löneökningar. Vi kommer att använda Sveriges Kommuner och Landstings kommunala prisindex som är 2,7 procent 2016 vilket motsvarar cirka 2,5 miljoner kronor per år.

Sammanställning av volymberäkning som underlag till flerårsplan 2016-2019				
2015 års budgetnivå				
(tkr)	2016	2017	2018	2019
Kommunstyrelsen	-2 364	-2 402	-2 441	-2 464
Samhällsbyggnadsnämnden	-1 262	-1 282	-1 303	-1 315
Tekniska nämnden				
Miljö- och hälsoskyddsnämnden	-106	-125	-144	-160
Kultur- och fritidsnämnden	-2 228	-2 093	-2 375	-2 532
Arbetsmarknads- och vuxen- utbildningsnämnden	-3 257	-3 262	-3 672	-3 777
Utbildningsnämnden	-46 514	-49 217	-51 108	-48 915

Socialnämnden	-6 183	-6 597	-6 809	-6 767
Vård- och omsorgsnämnden	-22 875	-22 513	-27 929	-27 194
Kommunens revisorer				
Summa volymer	-84 790	-87 491	-95 781	-93 122

Beräkning per nämnd finns i bilaga.

Modellen ska ses som ett underlag för att räkna fram effekter av befolkningsförändringen för respektive nämnd. Nämnderna kommer att få en budgetram (netto) från kommunfullmäktige. Nämnderna ansvarar för fördelning av budget till respektive verksamhet och har rätt att omfördela resurser mellan verksamheterna.

Det är viktigt att tydliggöra att en resursfördelningsmodell bara är ett underlag inför det politiska beslutet om nämndernas ramar. För att tydliggöra politikens roll ska inte politiska prioriteringar ingå i en resursfördelningsmodell.

Medskick till nämndernas remissvar

Utifrån förslaget till ny resursfördelningsmodell önskar budgetberedningen särskilt nämndens återkoppling kring dessa frågor:

-Är det rätt åldersgrupper som har använts?

-Finns det andra faktorer som har stor påverkan på en verksamhet och som bör finnas med i resursfördelningsmodellen?

-Finns det någon verksamhet där utvecklingen är så svårbedömd att nämnden anser att den bör hanteras utanför resursfördelningsmodellen?

-Anser utbildningsnämnden att det bör ske en avräkning utifrån den faktiska befolkningsutvecklingen vad gäller barn och ungdomar i förskole- och skolåldern?

Övriga ramjusteringar 2016 och 2017

Utöver ramförändringar utifrån resursfördelningsmodellen innehåller remissförslaget vissa andra ramjusteringar som följer av tidigare fattade beslut, framförallt vad gäller investeringar. Dessa framgår av nämndavsnitten i denna flerårsplan. Remissförslaget innehåller inga ambitionshöjningar eller andra politiska prioriteringar. Däremot medför de ekonomiska förutsättningarna effektiviseringskrav (se nedan).

Sammantaget uppgår dessa övriga ramjusteringar till 26,7 miljoner 2016 och 31,9 miljoner 2017. Merparten, 20 miljoner per år, utgörs av ökade lokalkostnader för utbildningsnämnden mot bakgrund av omfattande reinvesteringar i framförallt äldre förskolor. Beloppet är schablonmässigt beräknat och läggs till kommunstyrelsens förfo-gande. Nämnden får begära medel från kommunstyrelsen när de

renoverade lokalerna tas i bruk och hyreskostnaden ökar. Den ökade hyreskostnaden ska dock reduceras utifrån en bedömning av minskade energikostnader.

Bland övriga ramjusteringar återfinns bland annat kompensation till kultur- och fritidsnämnden 2017 för kostnadsökningar till följd av Tullinge idéhus och Tumba bibliotek.

Fortsatta effektiviseringar nödvändiga för att upprätthålla resultatnivån

Summan av de befolkningsbaserade ramökningarna i resursfördelningsmodellen och övriga ramjusteringar ovan uppgår till 112 miljoner kronor 2016 och 120 miljoner 2017. Det är väsentligt mer än det verksamhetsutrymme som redovisats ovan. Det krävs därför effektiviseringskrav om inte resultatet ska försämrats dramatiskt. Det finns inte heller längre något särskilt utrymme för lägre resultat eftersom resultatnivån redan i utgångsläget, dvs. i ettårsplanen för 2015, är relativt låg.

I beräkningarna har vi schablonmässigt utgått från ett balanskravsresultat på 50 miljoner kronor varje år. Det innebär ändå ett något lägre resultat än 2015, vilket mildrar effektiviseringskravet 2016. I beräkningarna har effektiviseringskravet i detta remissförslag fördelats lika på nämnderna utifrån storleken på ramen. År 2016 uppgår kravet till 46 miljoner, motsvarande ca 1 procent av ramen. År 2017 uppgår effektiviseringskravet till 72 miljoner. Nämnderna ska i sina remissvar beskriva konsekvenserna av effektiviseringskraven för sin verksamhet.

Det är också viktigt att framhålla den osäkerhet som fortfarande råder kring statens budget. Förhoppningsvis klarnar bilden i samband med årets vårproposition. Det kan innebära visa förändringar av de ekonomiska förutsättningarna 2016, även om det troligen främst berör riktade statsbidrag till verksamheten.

Tabell 5 Kommunens resultat mm 2016-2019 (mnkr)

	2016	2017	2018	2019
Budgerat resultat föregående år	58	50	50	50
Verksamhetsutrymme	+59	+50	+31	+33
Resursfördelningsmodell	-85	-88	-95	-96
Övrigt	-27	-32	?	?
Effektiviseringskrav	+46	+72	+64	+63
Resultatförändring	-8	0	0	0
Balanskravsresultat, 50 mnkr	50	50	50	50

Även om det ligger långt fram i tiden är situationen med nuvarande förutsättningar för de sista två åren av perioden ännu något tuffare än för 2016 och 2017.

God ekonomisk hushållning – varför räcker det inte med ett nollresultat?

Det kommunala balanskravet innebär att kommunerna måste budgetera och också nå ett positivt ekonomiskt resultat. Lagstiftningen innehåller också skrivningar om att en kommun ska ha god ekonomisk hushållning vilket i praktiken innebär väsentligt högre resultatkrav. God ekonomisk hushållning kan beskrivas som att varje generation ska finansiera den kommunala verksamhet som de beslutar om och tar del av. Finansieringen ska således inte skjutas på framtiden.

Som grovt riktmärke brukar det anges att ett resultat motsvarande två procent av kommunens intäkter av skatter och statsbidrag är förenligt med god ekonomisk hushållning. Det brukar dock också framhållas att god ekonomisk hushållning kan innebära olika resultatnivåer i olika kommuner. Avgörande betydelse för behovet av ett positivt resultat är kommunens investeringsbehov och möjligheten till egenfinansiering av investeringarna. Det är således det långsiktiga investeringsbehovet för den skattefinansierade kommunala verksamheten som vi bör ta hänsyn till när vi diskuterar vad som är en långsiktigt hållbar resultatnivå för Botkyrka kommun.

Finansiella mål för flerårsplaneperioden

Som beskrivits ovan behövs ett finansiellt mål för det årliga ekonomiska resultatet som tar hänsyn till kommunens investeringsbehov. Ju mer investeringar desto högre resultatmål. I nuvarande flerårsplan är resultatmålet uttryckt som att vi under perioden ska sträva efter att nå ett resultat som ligger mellan 2 och 3 procent av kommunens skatteintäkter. Detta är en bedömning som vi för framtiden behöver analysera ytterligare genom en mer långsiktig bild av kommunens upprustnings- och nyinvesteringsbehov. Utöver resultatmålet bör även något eller några ytterligare mål läggas fast kopplade till investeringar och kommunens upplåning.

De finansiella målen bör ha ett långsiktigt perspektiv kopplat till god ekonomisk hushållning. Det är inte orimligt att låta t.ex. resultatmålen variera mellan åren eftersom de ekonomiska förutsättningarna ser olika ut olika år. Att vara allt för rigid med att varje år uppnå ett visst resultat kan innebära onödigt ryckiga förutsättningar för verksamheterna. Det är åtminstone i teorin bättre om resultaten överstiger det långsiktiga målet under goda år och att resultaten tillåts vara lägre än målet under år med sämre ekonomiska förutsättningar. Problemet är dock att man inte alltid vet vad som är ett bra eller dåligt år i ett längre perspektiv. Det kan också vara svårt att budgetera stora överskott i goda tider.

Som framgick av tabell 5 är det ekonomiska läget tufft de närmaste åren. Det skulle krävas mycket stora effektiviseringskrav på nämnderna för att nå resultatnivåer mellan 2 och 3 procent. Mot den

bakgrunden har resultatmålet för 2016 och 2017 fastställts till 1,1 respektive 1,0 procent av intäkterna från skatter och statsbidrag, motsvarande 50 miljoner kronor för respektive år.

Det är en resultatnivå som inte är långsiktigt hållbar mot bakgrund av den höga investeringsnivån. Eventuella förbättringar av de ekonomiska förutsättningarna inför 2016 och 2017 måste därför i största möjliga utsträckning användas för att stärka det ekonomiska resultatet.

År 2018 och 2019 har vi räknat med oförändrad resultatnivå, räknat i procent av skatter och statsbidrag. Även om dessa år i nuläget främst ska betraktas som räkneexempel behöver vi utgå från ett resultat för att kunna uppskatta upplåningsbehovet för perioden (se nedan).

Självfinansieringsgraden av kommunens investeringar bör under flerårsplaneperioden sammantaget uppgå till minst 50 procent.

Låga resultat medverkar till ökad upplåning

Utrymmet för hur mycket investeringar som kan finansieras utan ökad upplåning bestäms av storleken på årets avskrivningar och resultatet. Långsiktigt bör en kommun sträva efter att investeringarna finansieras med egna medel. Att under en lång period kontinuerligt öka låneskulden är inte ekonomiskt hållbart. Under särskilt investeringstunga perioder kan det vara rimligt att en del av finansieringen sker via ökad upplåning. Detta förutsätter dock att det finns möjligheter att öka kostnaderna för räntor och avskrivningar på bekostnad av övriga driftkostnader. Annars kan kommunen hamna i en ond spiral med sjunkande resultat och som en konsekvens av detta ännu mindre utrymme för egenfinansiering av investeringar.

Vid det senaste årsskiftet uppgick kommunens egen låneskuld (totala lån minus vidareutlåning) endast till 140 miljoner kronor. Trots en relativt hög investeringsnivå under flera år har kommunen genom goda resultat under de senaste åren kunna hålla nere upplåningen.

Vi är nu inne i en period med historiskt mycket höga investeringsnivåer. Detta hänger samman med att vi har ett stort upprustningsbehov av våra lokaler som byggdes under kommunens starka expansion under 1970-talet. Dessutom växer befolkningen relativt snabbt, vilket förstärker behovet av kommunala investeringar. Ska vi förhindra att hamna i den onda spiral som vi beskrivit ovan behöver vi antingen hålla upp resultaten eller försöka begränsa investeringsambitionerna. I annat fall riskerar de ökade kostnaderna för räntor och avskrivningar att ta en allt större del av kommunens framtida verksamhetsutrymme.

Tabell 6 Utrymme för investeringar utan ökad upplåning 2016–2019 (mnkr)

	2016	2017	2018	2019
Avskrivningar	249	260	270	280
Beräknat resultat	50	50	50	50
Utrymme investeringar	299	310	320	330

Flerårsplanens driftbudget ger sammantaget ett utrymme för att finansiera investeringar på 1 260 miljoner kronor för åren 2016 till 2019 under förutsättning att resultatet uppgår till 50 miljoner per år.

Investeringsramar för 2016–2019

I investeringsplanen har vi i de flesta fall lagt ut större investeringar som enskilda objekt. Planen anger därmed ramarna för nämnderna för de olika investeringsobjekten. Men i vissa delar har nämnderna möjlighet att själva göra prioriteringar inom sin totalram. Det senare gäller framför allt tekniska nämnden och samhällsbyggnadsnämnden.

Tekniska förvaltningens inventering av fastighetsbeståndet har hittills i första hand omfattat förskolans lokaler. För att ha en beredskap för det omfattande upprustningsbehovet har 150 miljoner kronor per år avsatts åren 2016-2019.

Därutöver har ytterligare 100 miljoner per år avsatts för större investeringsbehov där det i vissa fall finns alternativa lösningar eller där investeringsbeloppen är oklara. Bland ”större investeringar” ryms Falkbergsskolan, Björkhagaskolan, Allegårdens upprustning, ny skola i Hallunda (Borg/Brunna) och kommunalhuset.

När det gäller Tumba äldreboende så planeras en upprustning och omstrukturering. Avsikten är att minska antalet platser på detta äldreboende och i stället bygga två nya äldreboenden som kan ersätta drygt 100 av nuvarande 165 boendeplatser. I samband med detta kommer också förutsättningarna för en ny finansieringsmodell att prövas som innebär att någon utomstående förvärvar nuvarande fastighet och även bygger de två nya boendena. Med hänsyn till att kommunen inte själv avser göra investeringen finns dessa objekt inte medtagna i investeringsplanen.

Rikstens skola nummer 2 finns 2017-2018 i flerårsplan. Rikstens förskola nummer 4 och 5 ligger 2016 respektive 2019.

Tabell 7 Investeringar 2016 -2019 (mnkr)

	2016	2017	2018	2019
Investeringar	706	737	619	521

Sammantaget uppgår de beräknade investeringarna i flerårsplanen till nästan 2,6 miljarder kronor. Dessutom uppgår 2015 års investeringsbudget till 950 miljoner. Detta är investeringsnivåer som kommunen inte har varit i närheten av tidigare. Det finns dessutom

anledning att tro att det kan tillkomma ytterligare behov av investeringsmedel under periodens sista år.

Upplåningen kommer att öka i snabb takt fram till 2019

Som tidigare påpekats har vi under de senaste åren haft en relativt hög nivå på kommunens investeringar. Trots att resultaten under dessa år legat över det långsiktiga målet om ett resultat mellan 2 och 3 procent, har detta inte räckt för att finansiera samtliga investeringar. Men fortfarande är kommunens skuldsättning låg.

Kommunens står nu inför en exceptionell period med mycket stora upprustningar av kommunens äldre fastighetsbestånd samtidigt som det också krävs nyinvesteringar i såväl förskolor och skolor som boenden. Inklusivt årets investeringsbudget så uppgår investeringarna fram till och med 2019 till 3,5 miljarder kronor. Det innebär i genomsnitt 700 miljoner per år.

Tabell 8 Ökad upplåning (mnkr)

	2015	2016	2017	2018	2019
Investeringsutrymme	297	299	310	320	330
Investeringsbudget	950	706	737	619	521
Ökad upplåning	653	407	427	299	191

Under perioden 2015-2019 uppgår investeringsutrymmet, dvs. den del av investeringarna som kan finansieras med egna medel, till cirka 1,5 miljarder kronor. Det innebär ett upplåningsbehov för perioden på närmare 2 miljarder.

Det bör påpekas att investeringsbudgeten inte är en likviditetsbudget. Det vill säga att ett visst objekt återfinns i investeringsbudgeten för ett visst år innebär inte att alla utgifter alltid hamnar på detta år. Det finns stora eftersläpningar, inte minst eftersom många stora projekt är fleråriga. Det innebär att det finns förskjutningar vad gäller upplåningsbehovet, men det påverkar inte det faktum att kommunens låneskuld kommer att öka kraftigt och att det samma gäller avskrivningar och räntekostnader.

När det gäller de ökade räntekostnaderna ska också framhållas att en mindre del av dessa kommer att täckas genom ökade intäkter. Till exempel kommer avskrivningar och räntekostnader som uppstår med anledning av investeringar inom kommunens va-verksamhet att täckas genom va-avgifter. Detta gäller även till en del investeringar i olika typer av boenden och fastigheter där kommunen kan ta ut hyror från externa hyresgäster.

Resultaträkning

Miljoner kronor	Budget 2015	Förslag 2016	Beräkn 2017	Beräkn 2018	Beräkn 2019
Nämndernas verksamhet	-4 591,9	-4 785,6	-4 975,9	-5 162,2	-5371,3
Interna och gemensamma poster	300,1	334,9	335,9	328,9	328,9
Avskrivningar	-239,0	-249,0	-260,0	-270,0	-280,0
S:a verksamhetens nettokostnad	-4 530,8	4 699,7	-4 900,0	-5 103,3	-5301,2
Skattenetto	4 552,6	4 718,7	4 929,6	5 142,0	5 345,9
Finansiella kostnader	-68,5	-76,0	-91,0	-104,0	-114,0
Finansiella intäkter	80,0	81,0	82,0	83,0	84,0
Res. efter skatt och finansnetto	33,3	24,0	20,6	17,7	14,6
Pensionskostnader från avsättning	25,0	26,0	29,4	32,3	35,4
Balanskravsresultat	58,3	50,0	50,0	50,0	50,0
Utrymme för investeringar	297,3	299,0	310,0	320,0	330,0
Utlagd ökning driftkostnader	-196,6	-193,7	-190,3	-186,3	-187,9
Resultat i % av skatteintäkter	0,7	0,5	0,4	0,3	0,3
Balanskravsresultat i %	1,3	1,1	1,0	1,0	0,9
Resultat = 2,5 procent	113,8	118,0	123,2	128,6	133,6

Skatteintäktsberäkning

Miljoner kronor	Budget 2015	Förslag 2016	Beräkn 2017	Beräkn 2018	Beräkn 2019
Skatteintäkter	3 100,1	3 285,6	3 433,4	3 581,1	3 724,3
Slutavräkningar	14,4				
Inkomstutjämningsbidrag	1 030,4	1 085,2	1 152,8	1 227,5	1 305,3
Kostnadsutjämningsbidrag	177,5	188,9	197,3	206,3	215,4
Befolkningsförändringar	19,9	13,4	12,9	12,5	12,5
Införandebidrag	25,0				
Strukturbidrag	9,2	9,4	9,5	9,7	9,8
Regleringsbidrag/ avgift	16,2	-24,1	-47,2	-66,4	-92,8
Utjämnings LSS	32,5	31,7	32,1	32,6	33,1
Ny inkomstutjämningsbidrag		9,0	9,0	9,0	9,0
Skatteväxling LSS		3,3	3,3	3,3	3,3
Fastighetsavgift	127,4	126,4	126,4	126,4	126,4
Summa	4 552,6	4 718,7	4 929,6	5 141,7	5 345,9
Ökning per år		166,1	209,8	213,5	203,9

Driftsammandrag

Miljoner kronor	Budget 2015	Ram 2016			Effektivisering	Summa 2016
		Löner/priser	Volym-uppräknning	Verksamh förändr		
Kommunstyrelsen	-286,9	-7,8	-2,4	5,1	2,8	-289,2
Exploateringsverksamhet	10,0					10,0
Samhällsbyggnadsnämnd	-147,7	-3,2	-1,3	-0,8	1,5	-151,5
Teknisk nämnd	-1,7					-1,7
Miljö- och hälsoskyddsnämnd	-11,6	-0,4	-0,1		0,1	-12,0
Kultur- och fritidsnämnd	-218,6	-4,6	-2,2	-3,0	2,2	-226,2
Arbetsmarknads- och vuxenutbildningsnämnd	-218,3	-6,3	-3,4		2,2	-225,8
Utbildningsnämnd	-2 223,5	-59,4	-47,8		22,5	-2 308,2
Socialnämnd	-534,6	-14,9	-6,3	-8,0	5,4	-558,4
Vård- och omsorgsnämnd	-939,8	-26,6	-23,5	-3,3	9,5	-983,7
Revision	-3,9	-0,1				-4,0
Prisuppräknning volymer			-2,3			
Volymreserv	-5,0					-5,0
Effektiviseringar	9,7					9,7
KS/KF förfogande	-20,0					-20,0
Särskilda ändamål, lokaler UN				-19,6		-19,6
Summa totalt	-4 591,9	-123,3	-87,0	-29,6	46,2	4 785,6

Investeringssammandrag

Miljoner kronor	Budget 2015	Förslag			
		2016	2017	2018	2019
Kommunstyrelsen	-43,2	-35,2	-10,3	-10,3	-10,3
Samhällsbyggnadsnämnd	-35,0	-34,5	-34,5	-34,5	-34,5
Teknisk nämnd	-120,5	-109,5	-76,5	-76,5	-76,5
Kultur- och fritidsnämnd	-115,1	-24,9	-14,1	-24,5	-1,5
Arbetsmarknads- och vuxenutbildningsnämnd	-5,0	-32,7	-2,7	-32,7	-2,7
Utbildningsnämnd	-334,5	-147,5	-210,0	-151,0	-138,0
Socialnämnd	-4,0	-28,0	-4,0	-16,0	-4,0
Vård- och omsorgsnämnd	-52,2	-44,0	-135,0	-24,0	-4,0
Avsatt för övriga större investeringar	-140,0	-100,0	-100,0	-100,0	-100,0
Upprustning av skolor och förskolor	-100,0	-150,0	-150,0	-150,0	-150,0
Summa totalt	-949,5	-706,3	-737,1	-619,5	-521,5

Interna och gemensamma poster

Miljoner kronor	Budget 2015	Förslag 2016	Beräkn 2017	Beräkn 2018	Beräkn 2019
Kapitaltjänst	347,0	362,0	377,0	392,0	412,0
Pensionsutbetalningar	-75,0	-79,0	-84,0	-89,0	-94,0
Fastighetsskatt	-1,5	-1,5	-1,5	-1,5	-1,5
Försäkringar	-3,5	-3,5	-3,5	-3,5	-3,5
Ersättning, fastighet	2,9	2,9	2,9	2,9	2,9
Överskott arbetsgivaravgift	147,5	176,0	179,0	182,0	187,0
Återbetalning från AFA mm					
Semesterlöneskuld					
Timlöner mm					
Övriga finansiella poster					
Pensionskostnad	-137,3	-146,0	-158,0	-178,0	-198,0
Schablonbidrag	20,0	24,0	24,0	24,0	24,0
Summa	300,1	334,9	335,9	328,9	328,9

Finansiella poster

Miljoner kronor	Budget 2015	Förslag 2016	Beräkn 2017	Beräkn 2018	Beräkn 2019
<i>Finansiella kostnader</i>					
Räntor lån	-72,5	-79,0	-87,0	-96,0	-106,0
Avgår ränta under byggtid	11,0	11,0	11,0	11,0	11,0
Räntor pensionsskuld	-7,0	-8,0	-15,0	-19,0	-19,0
Uppräkning pensionsskuld					
Realiserad kursförlust					
Orealiserad kursförlust					
Bankavgifter					
Summa finansiella kostnader	-68,5	-76,0	-91,0	-104,0	-114,0
<i>Finansiella intäkter</i>					
Aktieutdelning, egna bolag	6,0	6,0	6,0	6,0	6,0
Borgensavgifter	14,0	15,0	16,0	17,0	18,0
Realiserad kursvinst					
Återförd nedskrivning, placerade medel					
Fondutdelning, placerade medel					
Ränteintäkter	60,0	60,0	60,0	60,0	60,0
Summa finansiella intäkter	80,0	81,0	82,0	83,0	84,0
Finansnetto	11,5	5,0	-9,0	-21,0	-30,0

Nämndernas ekonomi

Kommunstyrelsen

Miljoner kronor	Bokslut 2014	Budget 2015	Förslag 2016	Förslag 2017
Driftkostnader netto	-270,2	-276,9	-279,2	-286,4
Nettoinvesteringar	-15,5	-43,2	-35,2	-10,3

Verksamhetsområde

Kommunstyrelsen är kommunens högsta verkställande organ. Den bereder ärenden till kommunfullmäktige och föreslår beslut. Kommunstyrelsen ansvarar för att leda och följa upp kommunens övergripande styrning av verksamheten och ekonomin. Den har också ansvar för att samordna, styra, utveckla och följa upp både kommunövergripande strategiska processer och stödprocesser.

Ekonomiska förutsättningar

Förändring driftram, miljoner kronor	Förslag 2016	Förslag 2017
Volymförändring utifrån befolkningsprognos	-2,4	-2,4
Avtackning och introduktion ny mandatperiod	0,3*	
Samordnade varutransporter	0,5*	
Utredning kommunhusets framtid	1,0*	
Dokument- och ärendehanteringssystem	0,5*	
Beslutsstödssystem	0,5*	
Omstrukturering, ny förvaltning	2,4*	
Bemanning- och schemaläggningssystem	1,9	
Bemanning- och schemaläggningssystem	-2,0	
Effektiveringskrav	2,8	4,3
Summa	-2,3	-7,2

Kommentar driftramar:

Poster markerade med * uppgår till 5,2 miljoner kronor och är återläggning av tillfälliga tillskott för 2015. 2015 fick kommunstyrelsen 1,9 miljoner för engångskostnader för införandet och delårsdrift av ett systemstöd för bemanning och schemaläggning. Den årliga kostnaden efter införandet är beräknad till 2,0 miljoner kronor per år. Netto innebär det en ramökning med 0,1 miljon.

Investeringsprojekt, miljoner kronor	Förslag 2016	Förslag 2017	Förslag 2018	Förslag 2019
IT investeringar	6,0	6,0	6,0	6,0
IT investeringar IT stöd	3,0	2,5	2,5	2,5
Kommunportal	1,5	1,5	1,5	1,5
Ärende och dokumenthanteringssystem	5,0			
IT verktyg kompetenskrav	0,8			
Hågelby	17,5			
Inventarier och ombyggnader	0,3	0,3	0,3	0,3
Kommunarkivet	0,5			
Medborgarkontor, skrivbord	0,6			
Kommunhus (KS)				
Summa	35,2	10,3	10,3	10,3

Kommentarer investeringsram:

Investeringar IT och IT-stöd: Fortsatt utveckling av kommunens inre och yttre IT-miljö. D.v.s. att möta utmaningar och förväntningar från medborgare och medarbetare så att kommunen så långt möjligt kan följa med en förväntad fortsatt snabb IT-utveckling i omvärlden och kunna anpassa vår egen IT-miljö i takt med omvärldsförändringarna. Inför genomförandet av IT-investeringar, ska de olika projekten tas upp som anmälningsärenden i kommunstyrelsen.

Kommunportalen: Kontinuerlig vidareutveckling av kommunens webbar.

Ärende- och dokumenthanteringssystem: Upphandling av ett nytt ärende- och dokumenthanteringssystem som också omfattar möjligheter att skapa e-arkiv. Sammantaget uppgår investeringsnivån till 9,5 miljoner, 4,5 miljoner kronor finns upptaget 2015.

IT-verktyg som möjliggör för kommunens ledare att ha uppsikt bland annat över lagstyrda kompetenskrav hos medarbetarna.

Hågelby: Investeringsutgiften avser restaurering av centrala Hågelby. För 2015 finns 22,5 miljoner kronor avsatt och sammantaget uppgår investeringsvolymen till 40 miljoner kronor.

Inventarier och ombyggnader: Medel för inventarier och mindre ombyggnader.

Kommunarkivet: Akuta klimat- och arbetsmiljöförbättringar i kommunarkivet för att leva upp till gällande regler.

Medborgarkontor inventarier: Höj- och sänkbara bord för att ge fler besökare tillgång till datorerna på medborgarkontoren.

Kommunhus: Ett eventuellt nytt kommunhus är under utredning. För att ha beredskap har medel avsatts till kommunstyrelsens förfogande under flerårsplaneperioden.

Samhällsbyggnadsnämnden

Miljoner kronor	Bokslut 2014	Budget 2015	Förslag 2016	Förslag 2017
Driftkostnader netto	-138,8	-147,7	-151,5	-154,3
Nettoinvesteringar	-47,2	-35,0	-34,5	-34,5

Verksamhetsområde

Samhällsbyggnadsnämnden svarar genom samhällsbyggnadsförvaltningen för kommunens förvaltning och underhåll av gator, parker och mark, samt förädling och förvaltning av kommunens markinnehav. Inom nämndens verksamhetsområde ingår enheterna gata och park, plan- och bygglov, mark och exploatering och kart- och mäthenhet. Även förvaltningens gemensamma förvaltningsledning och stödfunktioner ligger organisatoriskt under samhällsbyggnadsnämnden.

Ekonomiska förutsättningar

Förändring driftram, miljoner kronor	Förslag 2016	Förslag 2017
Volymförändring utifrån befolkningsprognos	-1,3	-1,3
Pris- och löneuppräknings	-3,2	-3,8
Tjänster MEX, helårseffekt	-0,8	
Effektiviseringskrav	1,5	2,3
Summa	-3,8	-2,8

Kommentar driftram:

För helårseffekter avseende tjänster inom mark- och exploateringsverksamheten tillkommer 0,8 miljoner.

Investeringsprojekt, miljoner kronor	Förslag 2016	Förslag 2017	Förslag 2018	Förslag 2019
Tullinge idéhus, mark utanför plan	3,5			
Ram, övrigt samhällsbyggnadsnämnden	31,0	34,5	34,5	34,5
Summa	34,5	34,5	34,5	34,5

Kommentarer investeringar:

Samhällsbyggnadsnämndens ram uppgår till 34,5 miljoner per år under perioden.

Tekniska nämnden

Miljoner kronor	Bokslut 2014	Budget 2015	Förslag 2016	Förslag 2017
Driftkostnader netto	-10,7	-1,7	-1,7	-1,7
Nettoinvesteringar	-199,2	-120,5	-109,5	-76,5

Verksamhetsområde

Tekniska nämnden svarar genom samhällsbyggnadsförvaltningen för kommunens fastighetsförvaltning samt vatten- och avloppshantering. Kommunens lokaler finansieras huvudsakligen genom interna och externa hyror. VA-verksamheten finansieras genom avgifter som debiteras kommunens VA-abonnenter.

Ekonomiska förutsättningar

Kommentar driffram:

Såväl VA-verksamheten som lokalhanteringen förutsätts kunna finansieras genom intäkter och därmed täcka sina kostnader fullt ut. De kostnader som inte täcks med intäkter utgörs av nämndkostnader och kostnader för projektledning av nya äldreboenden i Tumba och i Vårsta.

Investeringsprojekt, miljoner kronor	Förslag 2016	Förslag 2017	Förslag 2018	Förslag 2019
Fastighetsinvesteringar	36,0	35,0	35,0	35,0
Teknik, logistik och städ	8,5	6,5	6,5	6,5
VA investeringar	65,0	35,0	35,0	35,0
Summa	109,5	76,5	76,5	76,5

Kommentarer investeringar:

Nämnden prioriterar sina investeringar inom ramar för fastigheter, teknik, logistik och städ respektive för VA.

Övriga nämnders investeringar redovisas under respektive nämnd. Vid beslut om genomförande överförs aktuellt belopp till tekniska nämnden.

Miljö- och hälsoskyddsämnden

Miljoner kronor	Bokslut 2014	Budget 2015	Förslag 2016	Förslag 2017
Driftkostnader netto	-10,2	-11,6	-12,0	-12,4
Nettoinvesteringar				

Verksamhetsområde

Miljö- och hälsoskyddsämndens kärnverksamhet består av tillsyn och offentlig kontroll enligt lagar och förordningar inom områdena miljö, natur, hälsoskydd, livsmedel, dricksvatten samt folköl-, tobak och nikotinläkemedel. Intentionerna i de olika lagstiftningarna är att i första hand förebygga ohälsa och att skydda naturen och miljön.

Nämnden har också ett ansvar för att skapa förutsättningar för en hållbar utveckling, arbeta för att bidra till att de nationella miljö kvalitetsmålen uppfylls samt att kartlägga miljö tillståndet i kommunen. Av de 16 miljömålen prioriteras arbetet mot målen:

- Begränsad klimatpåverkan
- Frisk luft
- Levande sjöar och vattendrag
- Giftfri miljö
- God bebyggd miljö
- Ingen övergödning
- Ett rikt växt- och djurliv

Ekonomiska förutsättningar

Förändring driftram, miljoner kronor	Förslag 2016	Förslag 2017
Volymförändring utifrån befolkningsprognos	-0,1	-0,1
Pris- och löneuppräknings	-0,4	-0,5
Effektiviseringskrav	0,1	0,2
Summa	-0,4	-0,4

Kommentar driftramar:

Kultur- och fritidsnämnden

Miljoner kronor	Bokslut 2014	Budget 2015	Förslag 2016	Förslag 2017
Driftkostnader netto	-206,7	-218,6	-226,2	-242,1
Nettoinvesteringar	-6,0	-115,1	-24,9	-14,1

Verksamhetsområde

Kultur- och fritidsnämnden har till uppgift att främja kulturlivet och fritidsverksamheten i kommunen. Barn och unga är en prioriterad målgrupp. Att barn och unga i Botkyrka ska ha möjlighet till en varierad fritid som de kan påverka är centralt. Våra verksamheter ska stärka ungas trygghet, självständighet och positiva utveckling. Verksamheterna ska uppmuntra till att pröva nya saker och ge goda möjligheter till fysiska, sociala och kulturella utmaningar. Barn och ungdomar ska vara stolta över att bo i Botkyrka.

Ekonomiska förutsättningar

Förändring driftram, miljoner kronor	Förslag 2016	Förslag 2017
Volymförändring utifrån befolkningsprognos	-2,2	-2,1
Konstgräs, Brantbrink och Kårsby, helårseffekt	-1,0	
Tullinge idéhus		-8,0
Tumba bibliotek	-2,0	-3,9
Pris- och löneuppräkningskrav	-4,6	-5,3
Effektiviseringskrav	2,2	3,4
Summa	-7,6	-15,9

Kommentar driftramar:

Drift av Tullinge Idéhus är beräknad från början av 2017 med 8 miljoner.

Hyres- och driftkostnader för nya bibliotekslokaler i Tumba centrum beräknas under loppet av 2016-2017 totalt innebära en kostnadsökning med 5,9 miljoner.

Helårseffekter 2016 för driften av konstgräsplaner i Brantbrink och Kårsby beräknas till 1 miljon.

Investeringsprojekt, miljoner kronor	Förslag 2016	Förslag 2017	Förslag 2018	Förslag 2019
Diverse investeringar	1,6	1,5	1,5	1,5
Tumba bibliotek	17,1			
Bibliotek o konsthall, Fittja			2,3	
Tumba idéhus, inventarier	6,2			

Konstgräs, Storvreten	5,0			
Brunna, utveckling	7,6			
Tullinge, 11 mannplan mm			20,7	
Summa	24,9	14,1	24,5	1,5

Kommentarer investeringsram:

För inventarier och anpassning av bibliotekslokalerna i Tumba beräknas 17,1 miljoner. Inventarier för Tullinge Idéhus ingår 2016 med 6,2 miljoner.

Utbyte av konstgräset i Storvreten beräknas 2017 till en kostnad om 5 miljoner. För utveckling av Brunna IP beräknas en investering om 7,6 miljoner 2017.

För inventarier och lokalanpassningar för en mötesplats med bibliotek och konsthall i Fittja centrum avsätts 2,3 miljoner 2018.

För att anlägga en konstgräsplan inklusive servicebyggnader i anslutning till Tullinge gymnasium avsätts 20,7 miljoner 2017.

Arbetsmarknads- och vuxenutbildningsnämnden

Miljoner kronor	Bokslut 2014	Budget 2015	Förslag 2016	Förslag 2017
Driftkostnader netto	-205,7	-218,3	-225,8	-232,9
Nettoinvesteringar	-4,0	-5,0	-32,7	-2,7

Verksamhetsområde

Arbetsmarknads- och vuxenutbildningsnämndens uppgift är att vara huvudman för vuxenutbildningen inkluderande svenska för invandrare samt yrkeshögskoleutbildningar, kvalificerade yrkesutbildningar, annan eftergymnasial utbildning och för anläggningen Xenter. Nämnden har även ansvar för kommunens arbetsmarknadsåtgärder samt för samhällsorientering enligt lagen om etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare. Nämnden är också utförare av daglig verksamhet enligt lagen om stöd och service till vissa personer med funktionsnedsättning och av vissa insatser på uppdrag av utbildningsnämnden.

Ekonomiska förutsättningar

Förändring driftram, miljoner kronor	Förslag 2016	Förslag 2017
Volymförändring utifrån befolkningsprognos	-3,4	-3,3
Pris- och löneuppräkningskrav	-6,3	-7,2
Effektiviseringskrav	2,2	3,4
Summa	-7,5	-7,1

Kommentar driftramar:

Investeringsprojekt, miljoner kronor	Förslag 2016	Förslag 2017	Förslag 2018	Förslag 2019
Inventarier mm	1,5	1,5	1,5	1,5
Xenter ny teknik	1,2	1,2	1,2	1,2
Resurscenter ist f Näktergalen	30,0			
Resurscenter, Fittja			30,0	
Summa	32,7	2,7	32,7	2,7

Kommentarer investeringsram:

För inventarier, anpassningar mm avsätts 1,5 miljoner per år för nämndens egen prioritering och för ny teknik på Xenter avsätts 1,2 miljoner kronor

För resurscenter som ska ersätta Näktergalen 2016 och för ett nytt resurscenter i Fittja 2018 till följd av ökat antal deltagare avsätts 30 miljoner kronor för respektive projekt.

Utbildningsnämnden

Miljoner kronor	Bokslut 2014	Budget 2015	Förslag 2016	Förslag 2017
Driftkostnader netto	-2 116,1	-2 223,5	-2 308,2	-2 391,1
Nettoinvesteringar	-18,6	-15,5	-147,5	-210,0

Verksamhetsområde

Utbildningsnämnden ansvarar för förskola, förskoleklass, skolbarnsomsorg, grundskola, särskola och för gymnasieskola. I ansvarsområdet ingår även gymnasiesärskola och det kommunala uppföljningsansvaret.

Ekonomiska förutsättningar

Förändring driffram, miljoner kronor	Förslag 2016	Förslag 2017
Volymförändring utifrån befolkningsprognos	-47,8	-50,6
Pris- och löneuppräknning	-59,4	-67,2
Löneöversyn 2015		
Effektiviseringskrav	22,5	34,9
Summa	-84,7	-82,9

Kommentar drifframar:

Till kommunstyrelsen förfogande budgeteras cirka 20 miljoner kronor 2016 och 2017 för ökade lokalkostnader i samband med reinvesteringar i skolor och förskolor. Nämnden får begära medel från kommunstyrelsens förfogande när de renoverade lokalerna tas i bruk och hyreskostnaden ökar. Den ökade hyreskostnaden ska dock reduceras utifrån en bedömning av minskade energikostnader.

Investeringsprojekt, miljoner kronor	Förslag 2016	Förslag 2017	Förslag 2018	Förslag 2019
Förskolor Alby/ Fittja upprustning (KS)				
Paviljonger Alby, inventarier	2,0			
Förskolan Tranan, inventarier	6,0			
Fittja förskole- och skolanpassning (KS)				
Tränings-särskola (KS)				
Paviljonger Hallunda/ Norsborg				

(KS)				
Investeringsprojekt, miljoner kronor	Förslag 2016	Förslag 2017	Förslag 2018	Förslag 2019
Skola F-9 Hallunda/Norsborg (KS)				
Hammerstaskolan, tillbyggnad (KS)				
Granen, inventarier	3,0			
Prästviken		42,0		
Prästviken, inventarier		3,0		
Vega, inventarier	3,0			
Rikstens förskola nr 4	42,0			
Rikstens förskola nr 4, invent.		3,0		
Rikstens förskola nr 5				42,0
Sörgården, inventarier	5,0			
Rikstens skola, etapp 2, invent	7,0			
Rikstens skola nr 2		68,0	68,0	
Rikstens skola nr 2, invent				7,0
Falkbergsskolan, upprustning (KS)				
Förskolor Tumba, upprustning (KS)				
Björkhaga skola (KS)				
Ny förskola efter Kärrspiran 1 och 2 (KS)				
Anpassning av Älvan till skola				10,0
Anpassning av Kärrspiran till skola			10,0	3,0
Förskola Vårsta		56,0		
Förskola Vårsta, inventarier		4,0		
Sandstugan, förskola	42,0			
Sandstugan, inventarier		3,0		
Rödstu Hage, förskola				42,0
Slättmalm, förskola			42,0	
Slättmalm, förskola, inventarier				3,0
Tumba gymnasium, Skyttbrink	6,0			
Inventarier	2,0	2,0	2,0	2,0
Lokalanpassningar, arbetsmiljö	5,0	5,0	5,0	5,0
Gymnasieskolan, inventarier	3,0	3,0	3,0	3,0
Övervakningskameror	1,0	1,0	1,0	1,0
Ombyggnader, kök	20,0	20,0	20,0	20,0
Summa	147,5	210,0	151,0	138,0

Kommetarer investeringsram:

Flerårsplanen innehåller medel för nya förskolor som Prästviken, Riksten, Vårsta, Sandstugan samt Rödstu Hage.

För etapp 2 av Rikstens skola avsätts medel 2017 och 2018 samt för inventarier 2019.

Till kommunstyrelsens förfogande har investeringsmedel avsatts för upprustning av befintliga förskolor. Medel har även avsatts för upprustning av Falkbergsskolan, Björkhaga skola, en tillbyggand av Hammerstaskolan samt en ny skola i Hallunda/ Norsborg.

För ombyggnad av kök i förskolor och skolor avsätts 20 miljoner kronor per år under planperioden.

I övrigt innehåller investeringsplanen inventarier till förskolor och skolor samt anpassnings- och arbetsmiljöåtgärder.

Socialnämnden

Miljoner kronor	Bokslut 2014	Budget 2015	Förslag 2016	Förslag 2017
Driftkostnader netto	-542,8	-534,6	-558,4	-573,7
Nettoinvesteringar	-0,4	-4,0	-28,0	-4,0

Verksamhetsområde

Socialnämnden ansvarar för att fullgöra kommunens uppgifter inom individ- och familjeomsorg inklusive ansvaret för personer med psykisk funktionsnedsättning. Socialnämnden ansvarar också för de öppna förskolorna som bedrivs i Alby, Hallunda, Fittja, Storvreten och Tullinge. Socialförvaltningen har processansvaret och samordningsansvar för folkhälsoarbetet inklusive det alkohol- och drogförebyggande arbetet.

Ekonomiska förutsättningar

Förändring driftram, miljoner kronor	Förslag 2016	Förslag 2017
Volymförändring utifrån befolkningsprognos	-6,3	-6,7
Ekonomiskt bistånd	-8,0	
Pris- och löneuppräkningskrav	-14,9	-17,0
Effektiviseringskrav	5,4	8,4
Summa	-23,8	-15,3

Kommentar driftramar:

Socialnämnden tillförs 8 miljoner kronor för ekonomiskt bistånd. Kostnaderna för det ekonomiska biståndet har ökat under flera år, vilket nämnden inte fullt ut kompenseras för. Underskottet mot budget 2014 uppgår till 10 miljoner kronor. I den föreslagna resursfördelningsmodellen ingår inte det ekonomiska biståndet då det främst är andra faktorer än befolkningsutvecklingen som påverkar kostnadsutvecklingen.

Investeringsprojekt, miljoner kronor	Förslag 2016	Förslag 2017	Förslag 2018	Förslag 2019
Arbetsmiljö och tillgänglighet	2,0	2,0	2,0	2,0
Larm o inventarier, boende	2,0	2,0	2,0	2,0
Ersättning Silverkronan	12,0			
Boende, komplexa vårdbehov	12,0		12,0	
Summa	28,0	4,0	16,0	4,0

Kommentarer investeringsram:

För inventarier och mindre lokalanpassningar avsätts 2 miljoner kronor per år. För larm och inventarier till boenden och lägenheter avsätts 2 miljoner kronor per år.

För ersättningsboende för den nerlagda hemlöshetsavdelningen på Silverkronan avsätts 12 miljoner kronor.

För att skapa två boenden för personer med komplexa vårdbehov avsätts 12 miljoner kronor 2016 och 2018.

Vård- och omsorgsnämnden

Miljoner kronor	Bokslut 2014	Budget 2015	Förslag 2016	Förslag 2017
Driftkostnader netto	-909,8	-939,8	-983,7	-1 022,2
Nettoinvesteringar	-13,4	-4,2	-44,0	-135,0

Verksamhetsområde

Vård- och omsorgsnämndens ansvarsområde omfattar omsorg för äldre och funktionsnedsatta. Verksamheten äldreomsorg rymmer kommunens samlade utbud av service, vård och omsorg i eget boende (hemtjänst) och särskilda boendeformer för äldre.

Omsorg om personer med funktionsnedsättning omfattar verksamheter och insatser enligt lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS). Inom verksamheten finns boende med särskild service, personlig assistans, ledsagning och avlösning.

Kommunen har en sammanhållen utrednings- och bedömningsgrupp, bedömarenheten. Inom nämndens ansvarsområde finns kommunens medicinskt ansvariga sjuksköterska (MAS), sjuksköterskeenhet och rehabenhet inkluderande bostadsanpassning.

Ekonomiska förutsättningar

Förändring driftram, miljoner kronor	Förslag 2016	Förslag 2017
Volymförändring utifrån befolkningsprognos	-23,5	-23,1
Pris- och löneuppräknings	-26,6	-30,1
Hälso- och sjukvård i LSS boende	-3,3	
Effektiviseringskrav	9,5	14,7
Summa	-43,9	-38,5

Kommentar driftramar:

Från och med 2016 övergår ansvaret för hälso- och sjukvården i LSS boenden från Stockholm läns landsting till kommunerna. Finansiering sker genom en skatteväxling mellan landstinget och länets kommuner på 2 öre vilket för Botkyrka kommun motsvarar 3,3 miljoner kronor. Vård- och omsorgsnämndens budgetram justeras med motsvarande summa.

Investeringsprojekt, miljoner kronor	Förslag 2016	Förslag 2017	Förslag 2018	Förslag 2019
Gruppboende, OFPN	20,0		20,0	
Gruppboende, ersättning	20,0			
Servicebostäder LSS		6,0		
Vård- och omsorgsboende		125,0		
Inventarier, mindre ombyggnader	4,0	4,0	4,0	4,0
Allégården (KS)				
Vård- o omsorgsboende, ersättning Tumba				
Summa	44,0	135,0	24,0	4,0

Kommentarer investeringsram:

Flerårsplanen innehåller tre nya gruppboendestäder för personer med funktionsnedsättning 2016 och 2017 varav två är nya och en ersätter en befintlig enhet som inte är fullvärdig. Dessutom innehåller planen nya servicebostäder 2017.

Ett nytt vård- och omsorgsboende planeras till 2017.

Till kommunstyrelsens förfogande har investeringsmedel avsatts för upprustning/ombyggnation av Allégården.

Vård- och omsorgsnämnden har i framtiden tagit upp ytterligare ett vård- och omsorgsboende för äldre och nya servicebostäder för personer med funktionsnedsättning 2019 som i nuvarande förslag till flerårsplan ligger utanför planperioden.

För att hålla beredskap för projektering, köp av lägenheter eller möjliga objekt för enklare boendelösningar finns medel avsatta hos tekniska nämnden. Medlen ska användas för vård- och omsorgsnämndens och socialnämndens behov.

Bilaga resursfördelningsmodell

Nämnd: Kommunstyrelsen

Fördelningsmodell- volymförändring budget 2016-2019

Basår 2015

Invånare	0 år-w	90765		
Budget, tkr		Justeringar		
		KF budgetram	under året/TB	Just. Budgetram
		-276 904		-276 904
Budget per invånare, kr		-3 050,78	0,00	-3 050,78

Flerårsplan

Invånare		2016	2017	2018	2019
	0 år-w	92315	93890	95490	97105
Volymökning/-minskning	0 år-w	1550	1575	1600	1615
		Effekt av befolknings förändring			
Budget		2016	2017	2018	2019
Budget volymförändring, tkr	0,5	-2 364	-2 402	-2 441	-2 464
Summa volymförändring		-2 364	-2 402	-2 441	-2 464
Lön- och prisuppräknig, volymer		0,027	0,027	0,027	0,027
		-64	-67	-69	-72

Nämnd: Samhällsbyggnadsnämnden

Fördelningsmodell- volymförändring budget 2016-2019

Basår 2015

Invånare	0 år-w	90765		
		Justeringar		
		KF	under	Just.
Budget, tkr		budgetram	året/TB	Budgetram
Gata/ parkenheten		-120 049		-120 049
Stadsbyggnadsenheten		-7 542		-7 542
Kart- och mätenheten		-5 625		-5 625
Nämnd och gemensam verksamhet		-14 590		-14 590
				-147 806
Budget per invånare, kr				
Gata/ parkenheten		-1 322,64	0,00	-1 322,64
Stadsbyggnadsenheten		-83,09	0,00	-83,09
Kart- och mätenheten		-61,97	0,00	-61,97
Nämnd och gemensam verksamhet		-160,74	0,00	-160,74

Flerårsplan

Invånare		2016	2017	2018	2019
	0 år-w	92315	93890	95490	97105
Volymökning/ -minskning		1550	1575	1600	1615
		Effekt av befolkningsförändring			
Budget		2016	2017	2018	2019
<i>Budget volymförändring, tkr</i>					
Gata/ parkenehten	0,5	-1 025	-1 042	-1 058	-1 068
Stadsbyggnadseneheten	0,5	-64	-65	-66	-67
Kart- och mätenehten	0,5	-48	-49	-50	-50
Nämnd och gemensam verksamhet	0,5	-125	-127	-129	-130
Summa volymförändring		-1 262	-1 282	-1 303	-1 315
Lön- och prisuppräknig, volymer		0,027	0,027	0,027	0,027
		-34	-36	-37	-38

Nämnd: Miljö- och hälsoskyddsnämnden

Fördelningsmodell- volymförändring budget 2016-2019

Basår 2015

Invånare	0 år-w	90765
	6-15 år	11890

Budget, tkr		Justeringar		
		KF budgetram	under året/TB	Just. Budgetram
Miljö- och hälsoskydd	0 år-w	-983		-983
Livsmedel	0 år-w	-400		-400
Natur- och miljöanalys	0 år-w	-3 910		-3 910
Naturskola	6-15 år	-1 700		-1 700
Nämnd och gemensam verksamhet	0 år-w	-4 606		-4 606
				-11 599

Budget per invånare, kr

Miljö- och hälsoskydd	-10,83	0,00	-10,83
Livsmedel	-4,41	0,00	-4,41
Natur- och miljöanalys	-43,08	0,00	-43,08
Naturskola	-142,98	0,00	-142,98
Nämnd och gemensam verksamhet	-50,75	0,00	-50,75

Flerårsplan

Invånare		2016	2017	2018	2019
		0 år-w	92315	93890	95490
6-15 år		12190	12435	12690	12895
Volymökning/-minskning	0 år-w	1550	1575	1600	1615
	6-15 år	300	545	800	1005

Budget	Effekt av befolknings förändring	2016	2017	2018	2019
<i>Budget volymförändring, tkr</i>					
Miljö- och hälsoskydd	0,5	-8	-9	-9	-9
Livsmedel	0,5	-3	-3	-4	-4
Natur- och miljöanalys	0,5	-33	-34	-34	-35
Naturskola	0,5	-21	-39	-57	-72
Nämnd och gemensam verksamhet	0,5	-39	-40	-41	-41
Summa volymförändring		-106	-125	-144	-160
Lön- och prisuppräknig, volym		0,027	0,027	0,027	0,027
		-3	-3	-4	-5

Nämnd: Kultur- och fritidsnämnden

Fördelningsmodell- volymförändring budget 2016-2019

Basår 2015

Invånare		Justeringar		
		KF budgetram	under året/TB	Just. Budgetram
Invånare	0 år-w	90765		
	6-19 år	16345		
	10-20 år	12625		
Budget, tkr				
Idrott- och anläggningar	6-19 år	-82 774	-1 000	-83 774
Fritidsverksamhet	10-20 år	-38 391		-38 391
Föreningsverksamhet	6-19 år	-15 305		-15 305
Kultur	6-19 år	-35 756		-35 756
Bibliotek	0-W år	-34 663		-34 663
Nämnd och gemensam verksamhet	0-W år	-11 713		-11 713
				-219 602
Budget per invånare, kr				
Idrott- och anläggningar		-5 125,36		-5 125,36
Fritidsverksamhet		-3 040,87		-3 040,87
Föreningsverksamhet		-936,37		-936,37
Kultur		-2 187,58		-2 187,58
Bibliotek		-381,90		-381,90
Nämnd och gemensam verksamhet		-129,05		-129,05

Flerårsplan

Invånare		2016	2017	2018	2019
		0 år-w	92315	93890	95490
6-19 år		16710	17035	17390	17795
10-20 år		12840	13070	13400	13695
Volymökning/-minskning					
0 år-w		1550	1575	1600	1615
6-19 år		365	325	355	405
10-20 år		215	230	330	295

Budget	Effekt av befolknings förändring	2016	2017	2018	2019
<i>Budget volymförändring, tkr</i>					
Idrott- och anläggningar	0,5	-935	-833	-910	-1 038
Fritidsverksamhet	0,5	-327	-350	-502	-449
Föreningsverksamhet	0,5	-171	-152	-166	-190
Kultur	0,5	-399	-355	-388	-443
Bibliotek	0,5	-296	-301	-306	-308
Nämnd och gemensam verksamhet	0,5	-100	-102	-103	-104
Summa volymförändring		-2 228	-2 093	-2 375	-2 532
Lön- och prisuppräknig, volymer		0,027	0,027	0,027	0,027
		-60	-58	-67	-73

Nämnd: Arbetsmarknads- och vuxenutbildningsnämnden

Fördelningsmodell- volymförändring budget 2016-2019

Basår 2015

Invånare	19-64	55315
	16-18	3295

Budget, tkr		Justeringar		
		KF budgettram	under året/TB	Just. Budgettram
Vuxenutbildning, SFI	19-64 år	-37 250		-37 250
Vuxenutbildning, grundläggande	19-64 år	-7 717		-7 717
Vuxenutbildning, lärvux	19-64 år	-2 629		-2 629
Vuxenutbildning, gymnasial	19-64 år	-9 330		-9 330
Vägledning och kompetens	19-64 år	-39 578		-39 578
Feriepraktik/ sommarjobb	16-18 år	-10 650		-10 650
Daglig verksamhet	19-64 år	-81 798	-500	-82 298
Xenter	19-64 år	-18 027		-18 027
Nämnd och gemensam verksamhet	9-64 år	-11 413		-11 413
				-218 892

Budget per invånare, kr

Vuxenutbildning, SFI	-673,42	-673,42
Vuxenutbildning, grundläggande	-139,51	-139,51
Vuxenutbildning, lärvux	-47,53	-47,53
Vuxenutbildning, gymnasial	-168,67	-168,67
Vägledning och kompetens	-715,50	-715,50
Feriepraktik/ sommarjobb	-3 232,17	-3 232,17
Daglig verksamhet	-1 487,81	-1 487,81
Xenter	-325,90	-325,90
Nämnd och gemensam verksamhet	-206,33	-206,33

Flerårsplan

Invånare		2016	2017	2018	2019
19-64		56125	56985	57860	58790
	16-18	3385	3420	3565	3680
Volymökning/-minskning	19-64	810	860	875	930
	19-65	90	35	145	115

Budget	Effekt av befolknings förändring	2016	2017	2018	2019
Budget volymförändring, tkr					
Vuxenutbildning, SFI	1	-545	-579	-589	-626
Vuxenutbildning, grundläggande	1	-113	-120	-122	-130
Vuxenutbildning, lärvux	1	-38	-41	-42	-44
Vuxenutbildning, gymnasial	1	-137	-145	-148	-157
Vägledning och kompetens	1	-580	-615	-626	-665
Feriepraktik/ sommarjobb	1	-291	-113	-469	-372
Daglig verksamhet	1	-1 205	-1 280	-1 302	-1 384
Xenter	1	-264	-280	-285	-303
Nämnd och gemensam verksamhet	0,5	-84	-89	-90	-96
Summa volymförändring		-3 257	-3 262	-3 672	-3 777
Lön- och prisuppräknig, volymer		0,027	0,027	0,027	0,027
		-88	-90	-104	-110

Nämnd: Utbildningsnämnden

Fördelningsmodell- volymförändring budget 2016-2019

Basår 2015

Invånare		2014/2015
	1-5 år	6475
	6-10 år	6075
	6 år	1278
	7-12 år	7133
	13-15 år	3295
	16-18 år	3318
	1-18 år	21499

Budget, tkr		Justeringar		
		KF budgettram	under året/TB	Just. Budgettram
Förskola	1-5 år	-618 641		-618 641
Fritidshem	6-10 år	-63 789		-63 789
Grundskola, 6 år	6 år	-55 205		-55 205
Grundskola, 7-12 år	7-12 år	-652 219		-652 219
Grundskola, 13-15 år	13-15 år	-362 281		-362 281
Gymnasieskola	16-18 år	-371 006		-371 006
Nämnd och gemensam verksamhet	1-18 år	-100 351		-100 351
				-2 223 492

Budget per invånare, kr

Förskola	-95 543,01	-95 543,01
Fritidshem	-10 500,25	-10 500,25
Grundskola, 6 år	-43 196,40	-43 196,40
Grundskola, 7-12 år	-91 436,84	-91 436,84
	-109	-109
Grundskola, 13-15 år	948,71	948,71
	-111	-111
Gymnasieskola	816,15	816,15
Nämnd och gemensam verksamhet	-4 667,71	-4 667,71

Flerårsplan

Invånare

	2015/2016	2016/2017	2017/2018	2018/2019
1-5 år	6575	6705	6853	6973
6-10 år	6228	6328	6420	6535
6 år	1305	1298	1300	1343
7-12 år	7300	7455	7593	7698
13-15 år	3435	3560	3670	3753
16-18 år	3340	3403	3493	3623
1-18 år	21955	22421	22909	23390

Volymökning / -minskning	1-5 år	6-10 år	6 år	7-12 år	13-15 år	16-18 år	1-18 år
	100	153	27	167	140	22	456
	130	100	-7	155	125	63	466
	148	92	2	138	110	90	488
	120	115	43	105	83	130	481

Budget	Effekt av befolkningsförändring	2016	2017	2018	2019
Budget volymförändring, tkr					
Förskola	1	-9 554	-12 421	-14 140	-11 465
Fritidshem	1	-1 607	-1 050	-966	-1 208
Grundskola, 6 år	1	-1 166	302	-86	-1 857
Grundskola, 7-12 år	1	-15 270	-14 173	-12 618	-9 601
Grundskola, 13-15 år	1	-15 393	-13 744	-12 094	-9 126
Gymnasieskola	1	-2 460	-7 044	-10 063	-14 536
Nämnd och gemensam verksamhet	0,5	-1 064	-1 088	-1 139	-1 123
Summa volymförändring		-46 514	-49 217	-51 108	-48 915
Lön- och prisuppräknig, volymer		0,027	0,027	0,027	0,027
		-1 256	-1 363	-1 451	-1 431

**Nämnd:
Socialnämnden**

Fördelningsmodell- volymförändring budget 2016-2019

Basår 2015

Invånare

0-5 år	7860
0-20 år	25445
21 år -W	65320
0 år -W	90766

		Justeringar		
		KF	under	Just.
Budget, tkr		budgetram	året/TB	Budgetram
Ekonomiskt bistånd flyktingar	21 år -W	-2 444		-2 444
Öppen förskola	0-5 år	-5 698		-5 698
Barn och ungdomar	0-20 år	-190 009		-190 009
Vuxna exklusive missbruksvård	21 år - W	-94 262	-3 400	-97 662
Vuxna missbrukare	21 år - W	-42 854		-42 854
Ekonomiskt bistånd	21 år - W			0
Nämnd och gemensam verksamhet	0 år-W	-53 598		-53 598
				-392 265

Budget per invånare, kr

Ekonomiskt bistånd flyktingar	-37,42	-37,42
Öppen förskola	-724,94	-724,94
Barn och ungdomar	-7 467,44	-7 467,44
Vuxna exklusive missbruksvård	-1 495,13	-1 495,13
Vuxna missbrukare	-656,06	-656,06
Ekonomiskt bistånd	0,00	0,00
Nämnd och gemensam verksamhet	-590,51	-590,51

Flerårsplan

Invånare		2016	2017	2018	2019	
	0-5 år	7960	8160	8295	8435	
	0-20 år	25880	26375	26905	27415	
	21 år -W	66435	67515	68580	69690	
	0 år -W	92317	93891	95488	97107	
Volymökning/-minskning						
	0-5 år	100	200	135	140	
	0-20 år	435	495	530	510	
	21 år -W	1115	1080	1065	1110	
	0 år -W	1551	1574	1597	1619	
		Effekt av befolkningsförändring				
Budget		2016	2017	2018	2019	
Budget volymförändring, tkr						
	Ekonomiskt bistånd flyktingar	1	-42	-40	-40	-42
	Öppen förskola	0,5	-36	-72	-49	-51
	Barn och ungdomar	1	-3 248	-3 696	-3 958	-3 808
	Vuxna exklusive missbruksvård	1	-1 667	-1 615	-1 592	-1 660
	Vuxna missbrukare	1	-732	-709	-699	-728
	Ekonomiskt bistånd	1	0	0	0	0
	Nämnd och gemensam verksamhet	0,5	-458	-465	-472	-478
Summa volymförändring		-6 183	-6 597	-6 809	-6 767	
Lön- och prisuppräknig, volymer		0,027	0,027	0,027	0,027	
		-167	-183	-193	-197	

Särskild bedömning:	Budget 2015
Ekonomiskt bistånd	-145810

Nämnd: Vård- och omsorgsnämnden

Fördelningsmodell- volymförändring budget 2016-2019

Basår 2015

Invånare		
	65-79 år	9940
	80-89 år	2125
	90 år-W	350
	0-17 år	21930
	18-64 år	56420
	0 år-w	90766

Budget, tkr		Justeringar		
		KF budgetram	under året/TB	Just. Budgetram
Äldreomsorg, 65-79 år	65-79 år	-177 738		-177 738
Äldreomsorg, 80-89 år	80-89 år	-244 548		-244 548
Äldreomsorg, 90 år och äldre	90 år-W	-101 210		-101 210
Funktionhinderområdet, BoU	0-17 år	-80 267		-80 267
Funktionhinderområdet, vuxna	18-64 år	-295 300		-295 300
Nämnd och gemensam verksamhet	0år-w	-40 720		-40 720
				-939 783

Budget per invånare, kr

Äldreomsorg, 65-79 år	-17 881,09	-17 881,09
	-115	-115
Äldreomsorg, 80-89 år	081,41	081,41
	-289	-289
Äldreomsorg, 90 år och äldre	171,43	171,43
Funktionhinderområdet, BoU	-3 660,15	-3 660,15
Funktionhinderområdet, vuxna	-5 233,96	-5 233,96
Nämnd och gemensam verksamhet	-448,63	-448,63

Flerårsplan

Invånare

	2016	2017	2018	2019
65-79 år	10080	10220	10260	10345
80-89 år	2195	2300	2425	2550
90 år-W	370	375	395	410
0-17 år	22390	22920	23360	23830
18-64 år	57280	58080	59050	59980
0 år-w	92317	93891	95488	97107

Volymökning/-minskning

65-79 år	140	140	40	85
80-89 år	70	105	125	125
90 år-W	20	5	20	15
0-17 år	460	530	440	470
18-64 år	860	800	970	930
0 år-w	1551	1574	1597	1619

Effekt av befolknings förändring

Budget

2016	2017	2018	2019
------	------	------	------

Budget volymförändring, tkr

Äldreomsorg, 65-79 år	1	-2 503	-2 503	-715	-1 520
Äldreomsorg, 80-89 år	1	-8 056	-12 084	-14 385	-14 385
Äldreomsorg, 90 år och äldre	1	-5 783	-1 446	-5 783	-4 338
Funktionshinderområdet, BoU	1	-1 684	-1 940	-1 610	-1 720
Funktionshinderområdet, vuxna	1	-4 501	-4 187	-5 077	-4 868
Nämnd och gemensam verksamhet	0,5	-348	-353	-358	-363

Summa volymförändring

-22 875	-22 513	-27 929	-27 194
---------	---------	---------	---------

Lön- och prisuppräknig, volym

0,027	0,027	0,027	0,027
-618	-625	-788	-789